

**MÄLARDALENS HÖGSKOLA
ESKILSTUNA VÄSTERÅS**

Att vara muslim i Sverige

En kvalitativ forskningsstudie om muslimska individers upplevelser,
bemötande och integration i det svenska samhället

Mälardalens högskola i Västerås
Akademin för samhälls- och teknikutveckling
Kurskod: SOA204
Kandidatuppsats 15hp inom samhällsvetenskapliga programmet
Inlämningsdatum: 2013-03-25
Handledare: Mohammadrafi Mahmoodian
Examinator: Maria Bennich
Författare: Arzoo Hessami

Tack

Jag vill passa på och tacka alla som har funnits där för mig under uppsatsskrivandet. Jag vill börja med och tacka min handledare Mohammadrafi Mahmoodian som har visat engagemang och har varit ett stort stöd under hela processen. Sedan vill jag skicka ett stort tack till Ann-Catrine Rinaldo som hjälpte mig med rättskrivningar av språket i texten.

En annan person jag vill tacka är min syster Sirwa Hessami som gick igenom min uppsats flera gånger för att se om allt hänger ihop.

Jag vill passa på och tacka min familj och mina föräldrar som har uppmuntrat mig och hjälpt mig när det har känts riktigt svårt under arbetets gång.

Sist men inte minst vill jag tacka alla respondenter som ställde upp på mina intervjuer för denna uppsats.

Sammanfattning

Studiens syfte är att öka förståelse för muslimska minoritetsgruppers bakgrund, identitet, värdering och upplevelser.

För att få svar på studiens syfte har jag intervjuat 5 muslimska respondenter. Jag har använt mig av den hermeneutiska metoden och jag har använt mig av min förförståelse och intryck för att kunna tolka och förstå respondenternas upplevelser. Fem vetenskapliga artiklar har använts i denna studie som behandlar olika fenomen omkring islam och muslimer i Kanada, Sverige, Tyskland och Norge. Artiklarna handlar om hur den muslimska slöjan bemöts, vad som ligger bakom negativa attityder mot muslimer, integration och segregation och diskriminering av muslimer. Två teoretiker som jag ansåg vara lämpliga för mitt arbete var Taylor och Abbasian, som framför vikten av erkännande och integration i samspel med varandra i samhället.

Resultatet i denna studie visar att respondenterna vill behålla sina muslimska värderingar och den egna identiteten. Värderingarna och identiteten ska respekteras och accepteras av de övriga i samhället. Respondenterna anser inte att media har gett en rättvis bild av muslimer, och de har gett en felaktig bild av muslimer bland västerlänningar.

Nyckelord: *Muslimer i väst, muslimer i Europa och muslimer*

Abstract

The purpose of the study is to increase the understanding of the Muslim minorities' background, identity, values and experiences. To get answers for the purpose of the study, I interviewed five Muslim respondents. I have used the hermeneutic method and I have used some of my preunderstandings and impressions in order to interpret and understand the respondents' experiences. Five scientific articles have been used in this study, which deals with various phenomena about Islam and Muslims in Canada, Sweden, Germany and Norway. Articles about how the Muslim veil is met, what lies behind negative attitudes towards Muslims, integration and segregation and discrimination against Muslims. Two theorists who I considered to be suitable for my study were Taylor and Abbasian, who talks about the importance of recognition and integration in interaction with each other in society.

The result of the study is that respondents want to retain their Muslim values and their identity. The values and identity must be respected and accepted by the rest of the society. The respondents do not believe that media has recognized a fair image of Muslims, and it has given the wrong image of Muslims among the western world.

Keywords: *Muslims in the West, Muslims in Europe and Muslims*

Contents

Sammanfattning.....	2
Abstract	2
1. Inledning.....	5
2. Bakgrund	6
2.1Muslimer i Sverige	6
2.2Rasism och muslimer	6
2.3Upplevelser.....	7
3. Syfte och frågeställningar.....	8
4. Tidigare forskning	8
4.1Tema 1: Västerländskt bemötande	8
4.2 Tema 2: Muslimers upplevelser av diskriminering	10
4.3 Tema 3: Muslimers integration	11
4.4 Sammanfattning av tidigare forskningar	12
5. Teorin	13
5.1 Charles Taylor- Intimsfären och offentliga sfärens erkännande.....	13
5.2 Saeid Abbasian, om integration.....	15
5.3 Diskussion och sammankoppling av teorin.....	16
6. Metod	17
6.1 Val av metod	17
6.2 Hermeneutik	17
6.3 Förförståelse	18
6.4Datainsamling.....	19
6.5Tillvägagångssätt/urval	19
6.6Respondenter	19
6.7 Genomförande av intervju.....	20
6.8 Etik	20
6.9 Sammanfattning av metod.....	21
7. Resultat och analys	21
7.1 Tema.....	23
7.1.1. Respekt.....	23
7.1.2 Värderingar.....	25
7.1.3 Diskriminering.....	27
7.1.4 Medias bild av muslimer	28
7.1.5 Identitet.....	30
7.1.6 Sammanfattning.....	32

8. Diskussion	32
8.1 Syfte och frågeställningar	32
8.2 Resultat speglat mot tidigare forskning	33
8.3 Resultat kontra mot Taylor och Abbasian	34
8.4 Avslutande Diskussion	36
8.5 Egna reflektioner	37
8.6 Självkritik	37
8.7 Förslag till vidare forskning	37
9. Källförteckning	39
9.1 Litteratur lista	39
9.2 Vetenskapliga artiklar	39
9.3 Hemsidor adress:	39
Bilaga 1, brev till respondenter	41
Bilaga 2: Intervju frågor för uppsatsen om " <i>att vara muslim i Sverige</i> "	42

1. Inledning

Det finns idag flera olika minoritetsgrupper i det västerländska samhället. Vilka grupper som läggs mer fokus på än andra, kan variera, allt beroende på vad som händer i den övriga världen, och vilka grupper som ligger bakom dessa händelser.

Anne Sofie Roald (2009) uppmärksammar i sin bok *”Muslimer i nya samhällen”*, en del av de minoritetsgrupper som har fått mest uppmärksamhet. I olika västerländska länder, bland annat Tyskland är det den turkiska minoritetsgruppen som uppmärksammas, i Storbritannien och i Norge är det den pakistanska gruppen och i Sverige är det de arabisktalande och de kurdiska grupperna. De minoritetsgrupper som är bosatta i dessa länder har oftast muslimsk bakgrund. Dessa grupper har oftast flytt från sina hemländer på grund av krig, fattigdom och förföljelse.

Oroligheter i världen med ordet ”islam” inblandat, har skapat problem i många människors liv. Både för de som drabbas av konsekvenserna och de som utför handlingarna. Det har skapats oro och skräck i västvärlden och resten av världen. En vanlig familjesemester kan sluta med tragedi, antingen när en bomb sprängs eller när ett hot om en bomb framförs på olika platser i världen. Vem blir då utpekad i dessa händelser? De kvinnor som bär hijab och heltäckande kläder och rör sig i händelsernas centrum, eller de icke västerländska männen med mörka ögon och långväxta skägg?

I denna uppsats kommer jag att undersöka vad muslimer har för upplevelser och erfarenheter av det svenska samhället. Integration är ett omdiskuterat ämne i det svenska samhället och kommer att vara en del av uppsatsen. Varför har jag då valt detta ämne? Det har med den senaste tidens diskussion om islam i synnerhet och muslimer i allmänhet att göra. Jag har under de senaste åren ”hängt med” via media där muslimer många gånger har blivit särbehandlade, det vill säga muslimer blir utpekade för det som en viss grupp med muslimsk härkomst utför en del avvikande handlingar och sprider skräck bland världen. Med mitt arbete vill jag uppmärksamma några muslimska individers upplevelser av det svenska samhället och hur detta har påverkat deras liv.

2. Bakgrund

Världen är under utveckling och omvandling. Gränserna blir mer öppna mellan länder. De västerländska samhällena har ett lite lugnare klimat om man jämför med Mellanöstern, sydöstra Asien och flera länder i Afrika. Det gör att minoritetsgrupper som är förföljda eller tillhör krigsdrabbade områden flyr till västerländska samhällena. Sverige är ett land där det har blivit en skyddande plattform för flera av de minoritetsgrupper som av någon anledning flytt från sina egna länder..

2.1 Muslimer i Sverige

Enlig en rapport från SCB¹ har Sverige från ett utvandringsland från mitten av 1850-talet omvandlats till invandringsland efter andra världskriget, särskilt efter att industrin tog fart och det blev brist på arbetskraft. Det var först efter 1940-talet enstaka muslimska individer från Turkiet kom till Sverige som arbetskraftsinvandring. Fram till 1960 och mitten av 1970-talet kan invandringen i Sverige räknas som arbetskraftsinvandring men från 1980 och framåt har invandringen kopplats till flyktingsflöden, bland annat Bosnienkriget i Balkanprovinsen i början av 1990-talet och Gulfkriget i början av 1990-talet. Majoriteten av flyktingarna från dessa krig var muslimer.

Hur många muslimer som finns i Sverige idag, finns det inte någon exakt uppgift om. Däremot utgår man ifrån hur många invandrare som kommer från muslimska länder och därigenom kan man få en ungefärlig siffra som visar att islam är den näst största religionen i Sverige. Bevelander & Otterbeck (2010) författare till en artikel som behandlar attityder bland svenska ungdomar anser även de, att det inte finns en exakt siffra om antalet muslimer i Sverige. Men allt pekar på en kraftig ökning av både familjer och individer med muslimsk bakgrund. Från ett par familjer i början av 1950 talet upp till 400 000 personer år 2007. Bevelander & Otterbeck(2010) understrycker att majoriteten av dessa muslimer har kommit till Sverige på grund av krig, förföljelse och fattigdom i ursprungsländerna. En annan undersökning som är genomförd av migrationsinfo² har visat att antalet muslimer har stigit till cirka 451 000 personer år 2010. En relativt liten del som kommit till Sverige har arbetskraftsinvandrat.

2.2 Rasism och muslimer

Efter 11 september 2001 har muslimer runtom i världen bemötts genom antimuslimska yttringar, bland annat i Sverige. Mattias Gardell, religionsforskare och professor, föreläste på ett seminarium som anordnades av brottsoffermyndigheten oktober 2010. På detta seminarium uttryckte han sig på följande sätt till åhörarna, när han nämnde ordet ”islam” och ”muslim”³:

Jag dristar mig att tro att många av er reagerade emotionellt negativt på ordet islam och muslim, och fick associationer om kvinnoförtryck, hedersvåld, stening, terrorist och självmordsbombare, och bilder på kvinnor i burka, och män i skägg,

¹ http://www.scb.se/statistik/publikationer/LE0105_2008A01_BR_BE57BR0801.pdf

² <http://www.migrationsinfo.se/demografi/religionstillhorighet/islam>

³ <http://urplay.se/Produkter/157223-UR-Samtiden-Internationella-brottsofferdagen-Islamofobi-i-ord-och-handling>

*snarare än en bild av den svenskfödda muslimskan i lekparken med sina barn.(
Mattias Gardell, 16 oktober 2010)*

Det Gardell uttrycker först i ovanstående citat är en bild som många svenskar och andra västerlänningar har om muslimer och islam idag. Vad händer när svenska samhället som länge varit kristet, plötsligt blandas med en helt annan folkgrupp som inte alls har samma kulturella bakgrund som svenskarna?

”*Jag ska göra allt för att vända på trenden*” (Aftonbladet 2009-10-19). Detta är ett citat som kommer från Jimmy Åkesson- SD:s partiledare, ett år innan riksdagsvalet 2010. Han pekar på rädslan för terroristorganisationers etablering i det svenska samhället samt ett flertal sharialagar som Sveriges befolkning kan tvingas anpassa sig till. Därefter uttalar han sig om att islam är det största hotet för Sverige efter andra världskriget. Dessa uttalanden är ett sätt att uttrycka en rasistisk åsikt, som pekar mot en minoritet som stora delar av svenska folket mer eller mindre vill integreras med.

I Sydsvenskan publicerades en artikel⁴ den 8 april 2011 att en muslimsk flicka blivit misshandlad i Södra Sandby, och en muslimsk somalisk kvinna tillsammans med sitt barn på väg till och från dagis blivit stenad och kastad snö på, av några tonåringar. Samma år väljs ett parti som ständigt misstänkliggör muslimer in i riksdagen. Kent Ekeroth, SD:s medlem säger: ”*Ett nyfött spädbarn ett hot – om barnets efternamn är Ahmed*”. Konsekvensen på en sådan åsikt, från Ekeroth, leder till att Malyum Salah blir stenad och attackerad med fula ord från tonåringar och att en ung muslimsk flicka blir misshandlad på grund av sin religiösa bakgrund.

2.3 Upplevelser

Henrik Höjer, vetenskapsjournalist och redaktör på Forskning & Framsteg (F&F) hänvisar till religionsvetaren Göran Larsson (Göteborguniversitetet) som genom sina studier om muslimer i Sverige kommit fram till att muslimer upplever sig mer diskriminerade och mer utsatta efter 11 september och Irak kriget (ur F&F 5/2003).

Vilka upplevelser muslimer har är dock väldigt svårt att generalisera. Det finns muslimer som är religiösa fundamentalister samt icke-aktiva troende muslimer (vanliga muslimer). Det finns även sekulära muslimer. Dessa grupper har olika sätt att anpassa sig i och till det svenska samhället. De kan komma ifrån bakgrunder som är avskärmade och isolerade gentemot andra icke-muslimer, men de kan vara relativt öppna individer som anpassar sig i vilket samhälle som helst. Muslimska kvinnor som bär huvudduk eller hijab upplever sig vara mer diskriminerade både inom arbetsmarknaden och vardagliga livet än de västerländska kvinnorna. Detta visar en undersökning som byråen mot diskriminering i Norrköping har genomförts och som publicerat av SR⁵ med hjälp av djupintervjuer med 11 muslimska kvinnor. Dessa kvinnor har upplevt skepsis och misstänksamhet vid bemötande i samband med sökande efter ett lämpligt jobb.

⁴ <http://www.sydsvenskan.se/sverige/stenen-i-ryggen-blev-droppen>

⁵ <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=160&artikel=2585914>

3. Syfte och frågeställningar

Mitt syfte med uppsatsen är att få en fördjupad bild av hur den enskilda muslimska individen anpassat sig i Sverige. Genom denna undersökning vill jag studera hur muslimer har upplevt bemötande i olika situationer, detta med hjälp av mina intervjupersoners uppfattningar de har erfarit.

Frågor som jag betraktar som relevanta för mitt arbete är:

- Vilka upplevelser har muslimer av det svenska samhället?
- På vilket sätt upplever muslimer att de blivit respekterade/icke respekterade i det svenska samhället?

4. Tidigare forskning

Inom tidigare forskning har jag sökt mig mot olika vetenskapliga artiklar inom mitt forskningsområde. De teman som kommer att behandlas inom tidigare forskning är: *upplevelser, bemötande och integration* och som jag kommer att fördjupa mig i under respektive artikel. För detta har jag hittat 5 vetenskapliga artiklar i Mälardalens högskolas biblioteksdatabas under rubriken Discovery. De sökord som har varit relevanta för de teman jag kommer att ta upp har varit *Muslims in the West, Muslims in Europe och Muslims*.

Nedanstående artiklar har fokus på muslimer, hur de bemöts, hur de upplever bemötande i samspel med de icke- muslimer och hur mycket de anpassar sig och integreras i de samhällen de lever i.

4.1 Tema 1: Västerländskt bemötande

Här kommer jag att beskriva vad studier visar kring hur västerlänningar ser på muslimer och muslimska kläder. Synen på de som inte liknar majoriteten kan variera från ett samhälle till ett annat. Kläder är även en viktig del av individens personlighet. Det kan vara ett skydd, det kan vara kulturellt, det kan vara för nöje eller andra anledningar. Detta beroende på vem man är, var man kommer ifrån och i vilka sammanhang man befinner sig i. Vidare inom detta tema redogörs för hur olika attityder och bakgrundsfaktorer påverkar synen på muslimer i allmänhet.

Shaha El- Geledi & Richard Y. Bourhis (2012) genomförde två olika studier som redovisas i en och samma artikel. Studierna handlade om att undersöka effekten av den islamska slöjan och om etniska attityder och riktlinjer mot arabiska muslimer. I de två studierna har den kanadensiska befolkningens fördomar om islam legat i fokus. En nationell undersökning visar att 45 % av befolkningen tror att islam uppmuntrar våld och särskilt i provinsen Quebec stöds denna uppfattning av mer än 63 %. I den första undersökningen av El-Geledi m.fl.(2012) ville forskarna ta reda på effekten av den islamiska slöjan hos högskolestudenter i Quebec i Kanada. I den första studien skulle studenterna, via en enkätundersökning, besvara hur ofta ser de kvinnor i västerländska-, nunne-, hijab- och niqab klädsel inom offentliga

verksamheter och platser. I den andra studien skulle studenterna besvara hur de upplever dessa kvinnor det vill säga hur studenterna upplevde kvinnorna i vanliga västerländska kläder, i nunna kläder, i hijab eller i niqab.

Nedan följer svaret från den första studien:

Obs: M= medelvärde

Slutsats 1: den västerländska kvinnan fick M= 6,7, (dvs. ofta) där studenterna som ingick i studien angav att de ser kvinnan med västerländskt utseende oftast inom de offentliga verksamheterna och på offentliga platser.

Slutsats 2: kvinnan i hijab fick ett resultat på M=4,6 (dvs. ibland), där studenterna angav att de ser kvinnan med hijab i mindre omfattning inom offentliga verksamheter.

Kvinnan i nunneklädsel: M=2,7, (dvs. sällan) och kvinnan i niqab M= 1,9 (dvs. nästan aldrig). Kvinnorna med nunneklädsel och niqab såg studenterna således sällan eller nästan aldrig inom offentliga verksamheter.

Dessa bilder nedan syftar på båda studierna. Studiedeltagarna skulle avgöra hur ofta de ser dessa kvinnor i olika kläder på offentliga platser och deltagarna skulle även avgöra hur de uppfattar dessa kvinnor, framför allt kvinnorna i hijab- och niqabklädsel.

Western

Nun

Hijab

Niqab

I El- Geledis m.fl.(2012) andra studie använde sig forskaren av olika kvinnliga kläder för att se hur en kvinna bemöts om hon bär västerländska kläder och har ett västerländskt namn, eller om kvinnan inte är västerländsk och inte har västerländskt namn men har västerländska kläder, eller om kvinnan bär hijab och inte har västerländskt namn, eller bär niqab och har ett typiskt arabiskt namn. I denna studie skulle studenterna uttrycka sin uppfattning om olika klädstilar samt sin attityd mot arabiska muslimer. I studien visade det sig att attityder mot arabiska muslimer påverkas av klädkod. Beroende på vilka kläder de som deltar i samhället använder, påverkar detta påverka bemötande från västerlänningar. Fördomar kan dock minska i samband med kontakt och nära relationer till muslimska kvinnor visade resultatet dvs. genom studiedeltagarnas svar på enkäten. De kvinnor som t.ex. bar hijab upplevdes som mer kompetenta och intelligenta än kanadensiska kvinnor. Studiedeltagarna fick en annan syn på de kvinnor som bar niqab enligt bilden ovan när de fick veta att dessa kvinnor inte skulle bedömas via sina kläder utan vad de kan bidra med genom sin kunskap och intelligens.

Pieter Bevelander och Jonas Otterbeck (2008) har genomfört en kvantitativ studie i form av enkäter med syfte att titta närmare på vad som ligger bakom ungdomars attityder mot

muslimer i Sverige. Forskarna undersökte samtidigt bakgrundsfaktorer och socioekonomiska faktorer såsom skola, vänner, uppfattningar, könsrollsmönster, arbetslöshet och födelseländer. Resultaten i denna studie visade att den socioekonomiska bakgrunden har betydelse för om föräldrar påverkat attityder hos ungdomar gentemot muslimer och särskild ökning av fördomar finns bland de ungdomar som har föräldrar med lägre utbildning och som går arbetslösa.

Bevelander och Otterbeck(2008) kom fram till ett signifikant resultat där det visade sig att både flickor och pojkar som var födda utanför Sverige har mer positiv attityd till muslimer. En mer positiv attityd till muslimer kommer också från ungdomar som har föräldrar med högre utbildning. Författarna kom samtidigt fram till ett annat resultat, dvs. den negativa attityden. Författarna fann att orsaken till den negativa attityden hos individen hade med olika livssituationen att göra, snarare än en specifik islamfobi. Resultatet i denna studie pekade särskilt enligt författarna på att den ekonomiska livssituationen påverkade ungdomarnas attityder.

Medan El-Geledi m.fl.(2012) studerat hur muslimska kvinnor i olika kläder upplevs bland studenter, har Bevelander m.fl.(2008) undersökt vad som ligger bakom ungdomars attityder gentemot moslimer. Två olika undersökningar om hur muslimer upplevs och vad som påverkar olika attityder gentemot muslimer.

4.2 Tema 2: Muslimers upplevelser av diskriminering

Under detta tema uppmärksammar jag muslimers upplevelser i västvärlden. Jag vill ta upp de händelser som sker i västvärlden och hur det påverkar de i samhällen de lever i. Upplevelsen av otrygghet och rädsla i vardagslivet kan påverka muslimers delaktighet i samhället och bidrar till utanförskap.

Åke Sander (2006) har studerat ” *Erfarenhet av svenska muslimer efter terrorattackerna i USA den 11 september 2001*” i en kvantitativ studie. Media rapporterade under den här perioden en kraftig ökning av ras- och främlingsfientliga våldshandlingar mot muslimer i västvärlden. Studien bygger på ett frågeformulär med 20 frågor som fokuserar på muslimers upplevelse efter 11 september. Studien behandlade en grupp muslimer från olika församlingar i Göteborg. De blev utvalda av sina respektive församlingsledare. Denna grupp omfattade 176 muslimska personer, varav 38 % kvinnliga och 67 % manliga deltagare. Majoriteten av de ungdomar som deltog i studien dvs. 84 % av respondenterna upplevde sig diskriminerade efter 11 september. Sander kom i sin studie fram till att media hade stor roll och inverkan och diskutabel och att de sociala konsekvenserna av rapporteringen inte är särskilt uppmärksammade.

Åke Sander (2006) betonar att media var en dominerande källa, veckorna efter 11 september, och ökade den negativa bilden om islam genom att utpeka den islamska religionen som en bakomliggande faktor för 11 september attentaten. Detta trots att majoriteten av muslimer och muslimska ledare fördömde attentaten, så uppfattades fortfarande muslimer i allmänhet som ansvariga för det som hände 11 september 2001.

Resultatet visade att en negativ bild av islam radikalt ökat efter 11 september. Detsamma gäller hur man har blivit bemött och hur muslimer har blivit diskriminerade i det svenska samhället. Mer än hälften av deltagarna har sett skillnader efter 11 september attentaten. Ju mer en individ eller en organisation var visuellt identifierbara med traditionell islamsk eller muslimsk religion eller kultur, desto mer var de utpekade i samhället. I muslimska församlingar eller moskémedlemmar har mer än 47,2 % som motsvarar 83 deltagare i studien, svarat att de har fått mer uppmärksamhet efter 11 september, medan 11,4% som motsvarar 20 deltagare i studien, hade svarat att deras församling blivit utsatt för skada flera gånger efter 11 september.

4.3 Tema 3: Muslimers integration

Under tema tre kommer jag uppmärksamma hur det är med muslimers integration i de västerländska länderna som de bosätter sig i. Minoriteter som har samma kultur och bakgrund, håller ihop. Frågan är om de någonsin kan bli integrerade i de västerländska samhällen de kommer till?

Kunsta, Tajamal, Sam och Ulleberg (2011) genomförde en undersökning i två olika europeiska länder, Norge och i Tyskland, som handlade om muslimers integration och segregation. Resultatet från den norska undersökningen visade att norska pakistaniernas erfarenhet tyder på att det inte föreligger någon konflikt att identifiera sig både som muslim och norsk medborgare i samhället. Det visade sig att de flesta av dem som var norska medborgare kände sig mer norsk och kände sig inte utanför det norska samhället. Detta till skillnad från den tyska delen av undersökningen där rädslan för islamofobi har lett till att deltagarna minskat på sina religiösa ritualer i syfte till att uppnå nationell acceptans. De hade insett att för att kunna bli medlem i det tyska samhället bör de inte låta religionen bli ett hinder. Detta med tanke på det höga trycket för kulturell assimilering av invandrare i Tyskland. Detta kan förstärka negativa åsikter om muslimska minoriteter.

Det författarna kom fram till var att stigmatisering⁶ drabbar muslimers identitetsskapande i olika nationer och samhällen, men effekten är inte vara enhetlig i olika kulturer och nationer. Det som framkom bland norska muslimer var att dessa individer känner sig mer förnorskade och upplever sig mer accepterade i samhället. De norska muslimska individerna är mer integrerade pga. viljan att kunna leva som en norsk medborgare medan de tyska muslimerna hamnar utanför det tyska samhället pga. kulturkrockar och rädslan att åsidosättas på grund av sin bakgrund som muslim.

Kunsta, m.fl.(2011) kom även fram till att politiker och medborgare i många västerländska samhällen uttryckt sin oro för att den muslimska minoriteten har svårt att integrera sig med resten av samhället. Detta kommer att leda till en begränsad muslimsk delaktighet inom de offentliga verksamheterna. De slutsatser som Kunsta, m.fl.(2011) drar från sin studie är följande: att kunna identifiera sig i Tyskland som muslim är svårare än i Norge. Muslimer i dessa nationer slits mellan sin vilja att bli integrerade medlemmar av nationen och samtidigt behålla sin religiösa tillhörighet.

⁶ Stigmatisering betyder att skada eller nedvärdera någon

Roxanne D. Marcottes (2010) har studerat muslimska kvinnor i Kanada och deras självständighet och egenmakt. I inledningen av denna empiriska studie börjar författarna med ett citat som understryker ”*Vilka är de svartklädda muslimska kvinnorna som ibland syns som fläckar i kanadensiska köpcentrum och gator och vars ögon bara kikar fram under deras slöjor?*”. Författaren anser att kvinnorna står inför utmaningen av assimilering i en främmande kultur. Dessa kvinnor står samtidigt inför val som påverkar dem. De är uppvuxna i den kultur de har med sig hemifrån och nu ska de besluta vilka delar av den kanadensiska kulturen de ska godta eller förkasta. Roxanne (2010) sammanfattar sitt resultat med att de extrema muslimerna har svårt att integrera sig med resten av samhället. Dessa grupper vill återuppta en islamsk lag där de bor, och detta kan i sin tur påverka dess familj och speciellt kvinnorna. Både muslimska kvinnor och icke- muslimska kvinnor som kritiserar extrema muslimers handlingar offentligt, blir hotade. Roxanne betonar även att det är lättare för dessa kvinnor att integrera sig än manliga muslimer i samhället.

En annan slutsats Roxanne (2010) kommer fram till är att utbildning är platsen för frågor om mångkulturalismen och integration av invandrare. I denna studie menar författaren att muslimska kvinnor vill bygga upp sina muslimska kanadensiska identiteter och förutsättningar för sin personliga frigörelse som det kanadensiska samhället erbjuder. Detta är ett sätt för både muslimska kvinnor och muslimska män att jobba tillsammans med ett konstruktivt utbyte, vilket kan leda till en fullständig integration av muslimska kvinnor och deras män i Kanada.

4.4 Sammanfattning av tidigare forskning

I de ovanstående studierna har ämnet islam och muslimer varit i fokus - både muslimers erfarenheter och hur västerlänningar ser på muslimer. Det första temat berör västerländskt bemötande och där tar El- Geledi m.fl. upp hur studiedeltagarna genom kläder klassificerade på vilka platser det är vanligast eller ovanligast att möta en viss grupp. Vidare, i del 2 av El- Geledi m.fl. studie, får man intrycket att ett direkt möte med hijab/ niqabklädda muslimska kvinnor ger en helt annan bild. Dessa kvinnor hade möjlighet att presentera sig och genom den direkta kontakten visa att de är mera kompetenta och intelligenta än de kanadensiska kvinnorna.

Bevelander & Otterbeck betonar svenska ungdomars attityder mot muslimer i Sverige och de bakomliggande faktorer som påverkar ungdomarnas inställning. De visar att bakgrund kan påverka attityder mot de individer eller grupper de träffar dagligen.

Under andra temat om muslimers upplevelser tar Åke Sander upp hur muslimer upplever sig själva efter 11 september 2001 och hur mycket media har förstärkt den negativa bilden av muslimer i allmänhet. Åke Sander betonar att media har stor påverkan på invånarna i ett samhälle idag och kan förstora bilder på händelser som utförs av en individ eller en grupp människor i världen. Detta trots att majoriteten av muslimer har fördömt 11 september attentaten. Rädslan för att bli utpekad i det samhälle man lever i har påverkat en stor del av de individer som ingick i studien.

Under tema tre behandlas integration av muslimer där genomförde Kunsta m.fl. genomfört en jämförande studie mellan två europeiska länder, Norge och Tyskland. Skillnaden de fann var att norska muslimer inte kände utanförskap, medan tyska muslimer kände sig segregerade och var tvungna att begränsa sina religiösa ritualer för att kunna delta i det tyska samhället. I det tyska samhället finns en större risk för segregation/utanförskap. Den kan öka pga. rädslan att förlora sin muslimska identitet och att inte kunna delta i samhällets utbud av aktiviteter som, arbetsmarknad, kulturella och sociala aktiviteter. Roxanne studerade muslimska kvinnors självständighet och egenmaktutveckling i det kanadensiska samhället. Muslimska kvinnor deltar och engagerar sig mer än muslimska män i det västerländska samhället vilket är ett sätt att bygga upp en identitet för sig och sin familj. Det är ett sätt att nå integrationen framför segregationen.

5. Teori

Här nedan kommer jag redogöra för de teorier som jag använder mig av i min studie. De teorier som jag tycker är relevanta för min studie är Charles Taylors *Erkännandets politik* och hans begrepp om identitet och de två viktiga sfärer där denna skapas-, den offentliga och intimsfären. Jag kommer även att använda mig av Saeid Abbasians teori om integration. Dessa teorier kommer jag att använda som stöd i min kommande studie, dvs. muslimers erkännande i den privata och offentliga sfären samt integration, som är en viktig aspekt i det svenska samhället.

5.1 Charles Taylor: Intimsfären och offentliga sfärens erkännande

Charles Taylor (2003:37) poängterar i sin bok *Det mångkulturella samhället och erkännandets politik* att kravet på erkännande från underordnande- och minoritetsgrupper blir allt högre i vad som kallas mångkulturalismens politik. Fördomar och felbedömningar av personer och grupper av människor kan leda till skada. Detta kan kallas för ett förtryck av grupper där de blir icke-erkända från övriga samhället som i sin tur skapar utanförskap menar Taylor.

Taylor (2003:39) betonar att kunna erkänna någon eller lägga märke till någons existens, så krävs det att man lägger värde på människans existens eller medborgarvärde i allmänhet och detta värde förenar- inom demokratin- samhället. Det vill säga värdebegrepp är ett av de viktigaste momenten i en demokrati, där individen värdesätts och erkänns av samhället. Taylor betonar individualiserad identitet som en viktig aspekt. En identitet som är viktig för individen och som upptäcks av individen själv.

Taylor (2003:41) anser att den egna identiteten är att vara sig själv trogen och sin individualitet. Vidare menar han att människan ska tänka på vad som är bäst för självet och inte vad som tillfredsställer andra. Det ger en moralisk bild om kontakten med en själv, som har gått i arv anser Taylor. Kontakten med självet kan gå förlorad antingen via det yttre trycket och dels genom att man hamnar i en position då man kan förlora förmågan att lyssna på sin inre röst. Konsekvensen av detta är att förlora sin riktiga identitet. Ingen vill leva efter ett mönster som någon annan vill att personen ska leva, då missar man poängen med sitt eget liv, anser Taylor.

Taylor (2003:42,43) menar att med uppkomsten av ett demokratiskt samhälle avskaffas inte fenomenet om människans inrättade position och roll i samhället. Det som undergräver den socialt härledda identifikationen är själva autenticitetsidealet⁷. Taylor framför även att vi blir mänskliga ombud med förmågan att förstå oss själva samt identifiera vår egen identitet. Språk är en viktig aspekt, enligt Taylor. Språket omfattar inte bara de ord vi talar med, utan även andra uttryckssätt genom vilka vi känner igen oss med, inklusive förmågans och tyckets språk. Dessa uttryckssätt lär vi oss genom utbyte med andra. Vi introduceras för dem i ett samspel med andra som betyder något för oss. Detta ligger i linje med vad George Herbert Mead har kallat "betydelsefulla andra" som Taylor även refererar till.

Taylor (2003:43, 44) betonar den betydelsefulla andras insatser i det gränslösa, även när det sker i början av våra liv. En del vill hålla fast vid någon av monologiska⁸ skäl, trots att vi har svårt att befria oss från dem vars kärlek har format oss en gång i tiden. Vi måste sätta gränser och få kontroll över våra egna handlingar och därmed kunna definiera oss själva utan att vara beroende av föräldrar. Att utveckla sin egen identitet betyder inte att man vill avskilja sig från omvärlden utan snarare att lära känna sig själv som person. Båda internt och öppet i dialog med andra, anser Taylor. Vi behöver relationer för att förverkliga oss, inte för att avgränsa oss med. Taylor bryter ner identitet och identitetsskapande på följande sätt: den är vad vi är och varifrån vi kommer. Vidare menar Taylor att identitet är bakgrund mot vilken våra smaker, begär, åsikter och strävanden får mening.

Att upptäcka sin egen identitet enligt Taylor (2003:44), betyder inte att man vill utveckla sin identitet isolerat, utan att man vill förverkliga den – delvis öppet och delvis internt – i dialog med andra. Vidare menar Taylor att det utvecklas ett ideal, om människans inre skapande identitet som ges en ny vikt av erkännande och där identiteten berör de dialogiska relationerna till andra. Beroendeskaper har alltid funnits enligt Taylor, men beroendet av samhället har varit större för att skapa den sociala identiteten. Det är via den sociala kontakten som individen kan utveckla och integreras i samhället.

Taylor (2003:45,46) menar att vikten av erkännande bekräftas i en eller annan form och att alla befinner sig på ett intimt plan och är medvetna om hur identiteten kan formas eller deformerar genom kontakten med de betydelsefulla andra. Taylor betonar att idag bedriver vi en politik på det sociala planet för ett erkännande i samhället. Både det intima och den offentliga sfärens plan har formats genom det växande autenticitetsidealet, där erkännande spelar en väsentlig roll i den kultur som uppstått omkring detta ideal. På det intima planet kan vi bevittna i vilken omfattning den personliga behövs och om den är tillgänglig för erkännande av andra betydelsefulla personer.

På det sociala planet är det den öppna dialogen som styr oss och ingen har ett färdigt manus inför de olika sociala mötena, menar Taylor (2003:45,46). Att nedvärdera någon kan förändra till det sämre eller förtrycka att bilden internaliseras. Ett nekande av erkännande kan vara en form av förtryck. Ett förändringsarbete inom identitetsskapande har lett till en individualitetspolitik, genom att var och en ska erkännas för sin ojämförliga identitet.

⁷ Autenticitet betyder tillförlitlighet eller något som ser äkta ut

⁸ Monolog betyder ett sätt att uttrycka sina tankar och funderingar

Taylor (2003:47) menar att för att denna sort av individualitetspolitik ska kunna genomföras, ska denna se ut lika överallt. Det gäller både den individuella och de minoritetsgrupper som finns i samhället. Deras identitet inte ska ignoreras, utan de ska även erkännas och uppmärksammas precis som majoritetsbefolkningens identitet i samhället. För att uppnå detta ska en allmän jämlikhet ligga bakom principen. Denna särartspolitik eller individualismens politik ska kritisera förtryck och förkasta ett andra klassens medborgarskap. Taylor (2003:49) menar att inom särartspolitiken kan det klargöras och ge individen rätt till att definiera sin egen identitet och sin kultur.

5.2 Saeid Abbasian – om integration

Integration är, enligt Abbasian (2003:49), en fråga om jämlikhet, om tillgångar, resursfördelning samt möjligheter att delta och påverka inom samhällets institutioner. Med det menas att genom integration ska alla invånare - i ett och samma samhälle - vara jämlika, ha rätt till både tillgångar och möjligheter, oavsett etnicitet och klasstillhörighet. Abbasian (2003:28–29) menar att integration, liksom assimilation och segregation har flera dimensioner. Integration kopplas till den boendemässiga, sociala, kulturella, ekonomiska och politiska dimensionen. Integration används också som motsatsbegrepp till både segregation och assimilation, där segregation betyder att hålla alla åtskilda och assimilation betyder en strävan till större likhet med omgivningen och dessa begrepp förekommer ofta i resonemang som berör invandrare.

Abbasian (2003:37) har behandlat invandrarnas levnadsvillkor - framförallt frågor som handlar om integration. Särskild fokus har riktats mot vilken klass invandrarna tillhör, vad de har för ekonomi, vilken social krets de tillhör, i vilka områden bor de samt vad har de för kulturell bakgrund. Integration - till skillnad från assimilation och segregation - är en mellanväg till att försöka framhäva en gemenskap i samhället, det vill säga att alla ska ha rätt och delta i samhället och bli en av helheten menar Abbasian (2003:29). När invandrarna kommer in i samhället och blir integrerade, menar Abbasian, kan de även behålla sina kulturella identiteter. Som ett resultat av detta blir invandrarna aktiva som två kulturella varelser i det svenska samhället och dessa individer får en känsla av tillhörighet till majoritetsbefolkningen och den egna gruppen (Abbasian 2003:30).

Abbasian (2003:38) tar upp två teoretiska utgångspunkter för att förklara invandrarnas segregation eller integration i det västerländska samhället. Abbasian hänvisar att kapitalism är utgångspunkten för det strukturella, d.v.s. kapital, produktion, arbetsdelning och konsumtion, vilket är de centrala utgångspunkter i kapitalisternas tänkande. I det kulturella studeras oftast invandrarnas integration och segregation i samspel med grupper eller andra individer. Det som kan vara utgångspunkten till invandrarnas integration eller segregation och invandrarnas position i samhället, är oftast kopplat till den kulturella förklaringsmodellen, menar Abbasian.

En annan aspekt som kan vara orsak till att många invandrare inte integreras så lätt på den svenska arbetsmarknaden är bristande förståelse från arbetsgivarna för världens kulturer. Abbasian (2003:49) menar att den kulturella förklaringsmodellen glömmer att den kulturella integrationen inte utgör garanti för en strukturell integration, utan att en tillgång till den ordinarie arbetsmarknaden skulle leda till en bättre integrationsprocess för invandrare. I detta

fall så kan vänskapskretsen förstärkas, sociala kontakten breddas ut och många dörrar öppnas för flera möjligheter inom samhället. Abbasian (2003:49) hävdar att vägen till arbetsmarknaden påverkas om man har kontakter och ett starkt socialt nätverk för att få tillgång till den svenska arbetsmarknaden.

Abbasian (2003:42) betonar att en strukturalistisk förklaring till invandrarnas segregation och integration bland västerlänningar är en teori om ”ras”, ”rasism”, vardagsrasism och rasifiering. Anledningen till att invandrare är underordnade i de västerländska samhällena påstås vara den dominerande rasismideologin. Där position så som placering av invandrare redan är hierarkisk bestämda av västerlänningar i respektive samhällen.

Abbasian (2003:45) menar att det strukturalistiska förklarings sättet, om varför invandrarna är segregerade och har svårt att integrera sig i västvärlden, har med en teori om etnicitet och etnicifiering att göra. Med det menas att underordningen av invandrare i västerländska länder är en placering av den hierarkiska positionen i respektive samhället.

Abbasian (2003:45) menar att invandrarnas formella och informella bakgrund från hemlandet och vilka kulturella kvalifikationer de har med sig, påverkar deras position i det svenska samhället. Kulturen som invandrarna har med sig från hemlandet upplevs som mindre modern och avvikande, medan den svenska kulturen upplevs som modern och normal. Abbasian (2003:48) berör i sin avhandling frågan och diskussionen om den generella integrationsprocessen i det svenska samhället oftast glöms bort genom att integrationsprocessen inte bara är för invandrare utan det gäller hela samhällets ömsesidiga arbete för integrationsprocessen. Det ska vara ett arbete där både minoritet -och majoritetsbefolkningen kämpar. Det gäller inte bara att minoriteter ensam ska rätta sig efter majoritetens tänkande och handlande.

Abbasian (2003:53) hävdar att integrationsprocessen blir en lättare process om resursfördelning inom samhället är jämlika mellan både majoritets- och minoritetsgruppen. Vidare hävdar Abbasian att den strukturella integrationen är den viktigaste stegen för en ömsesidig integrationsprocess. Det vill säga - ett passande arbete och ett bra kontaktnätverk underlättar integrationsprocessen.

5.3 Diskussion och sammankoppling av teorin

Individer, liksom grupper, har rätt att bli erkända i den politiska och den privata sfären de befinner sig i, utan att det ska förväntas någon förändring av livsstil eller tro, för att kunna samspela med resten av samhällsinvånarna. Detta trots att vår egen identitet i grund och botten skapas i samspel med andra och de som man har en nära relation till. Medan Taylor betonar identitet och erkännande i den intima och offentliga sfären betonar Abbasian hur viktigt det är att integrera sig med resten av samhället och möjligheten att få leva som majoritetsbefolkningen med samma tillgång till samhällsresurser.

Det som är gemensamt mellan dessa två teoretiker är att Abbasian lägger fokus på hur viktigt det är att få möjlighet till acceptans och att kunna få tillgång till samhällsresurser som ett sätt att sätta fart på integrationsprocessen. Taylor betonar individens identitet i samspel med de betydelsefulla andra och särartspolitikens betydelse.

Båda förtydligar att samspelet vad gäller samhälle och individer emellan är viktigt för både erkännande- och integrationsprocessen. Att bli erkänd som individ eller grupper, samt att låta individer och minoritetsgrupper ta del av samhällets utbud, kan innebära en förminskning av missbedömning och missuppfattning i samhället gentemot minoritetsgrupper. Det är något som båda Taylor och Abbasian tydliggör. Något annat som upplevs vara en viktig aspekt och som är gemensamt för både Abbasian och Taylor är relationen till andra, d.v.s. relation till ett starkt socialnätverk och kontaktmanskap.

Taylor menar i sin teori om erkännande, att relationer till andra är viktig för att kunna förverkliga oss, men inte för att definiera oss. Inom särartspolitik betonas jämlikhet och individens rättighet att yttra sig i samhället och kritisera förtryck och icke- erkännande. Det som är en viktig aspekt för Abbasian är den strukturalistiska integrationen, dvs. en ömsesidig integration bland både minoritetsgrupper och majoritetsbefolkningen. Detta leder i sin tur till mindre segregation och en förstärkande integrationsprocess i samhället.

6. Metod

Här nedan kommer jag att redogöra för den metod jag kommer att använda mig av i denna undersökning. Sedan kommer jag att redogöra hur jag har gått tillväga i min studie för datainsamling och hur jag har analyserat densamma.

6.1 Val av metod

Jag har valt att genomföra en kvalitativ forskningsstudie som undersökningsmetod framför en kvantitativ forskningsstudie. Med en kvalitativ forskningsstudie kan jag komma närmare och djupare materialet än med en kvantitativ undersökning. För analysdelen och för att tolka materialet har jag använt mig av det hermeneutiska förhållningssättet. Mitt arbete är en form av studie där jag vill komma närmare en viss grupp människor för att få en djupare förståelse för deras liv, möten och upplevelser i deras vardag.

Jag kommer att använda mig av intervjuer, där Kvale (1997:11) poängterar att intervjuaren är en ”malmlutare” eller en ”resenär” som med hjälp av frågor försöker bringa upp det som har varit undgängt för dagljuset. Med det menas man att respondenterna inte kommer att uttala sig om det som kan vara ett problem utan att någon ställer den frågan.

Kvale (1997:13) betonar att intervjun som en forskningsmetod inte är något mystiskt, utan den är ett sätt via ett samtal som har ett syfte uppnå de målsättningar som finns inom undersökningen. Intervjun är ett samtal mellan forskaren och intervjupersonen för att erhålla beskrivningar om livsvärlden, för att sedan kunna tolka och analysera företeelsen. Under intervjuerna kommer jag använda mig av olika temafrågor, enligt följande: *bakgrund, självbild, det praktiska, upplevelser, erfarenheter och attityder.*

6.2 Hermeneutik

För att kunna tolka och analysera de temafrågor som jag har utgått från i denna studie, kommer jag att använda mig av det hermeneutiska förhållningssättet. Inom hermeneutik har jag bredare möjlighet att tolka de data jag har samlat under intervjuerna.

Hermeneutik betyder att tolka företeelser. En anledning till varför jag har valt hermeneutik är att jag får möjligheten att fritt tolka för att få en helhetsuppfattning i mitt forskningsområde. Hermeneutiken har gett samhällsvetenskapen ett nytt tankesystem och är ett sätt att närma sig ett problem, menar Ödman (2007:34).

Ödman menar att vi ger betydelser i samband med om vår förförståelse inte räcker till att se verkligheten. Han menar att vi inte har tillgång till alla betydelser, då tolkningen är en subjektiv handling som alltid görs från en viss aspekt. Vi människor märker det verkliga efter vad vi tycker och vad vi har för smak, som i sin tur leder till ett begränsat synsätt. Med hjälp av våra tolkningar har vi möjlighet att tydliggöra tecken och gester (Ödman 2007:71).

För att kunna tolka inom hermeneutiken måste det finnas en konversation mellan båda forskare och respondent samt respektive material som kommer att användas under studiens gång. Gadamer (via Ödman 2007:27) nämner att de antika grekiska filosoferna såg tänkandet som en del av livet och som en ägodel, ett objekt som man inte kan påverka. Filosoferna byggde inte sitt kunskapsökande på metodik utan via konversation. Alltså- forskarna kunde via dialog finna svar de sökte. Kunskapsökandet och förståelsen är en fråga om att vara öppen och delaktig anser Gadamer.

Kvale beskriver att forskningsintervjuer från samtal leder till texter som senare kommer att tolkas och analyseras med hjälp av den hermeneutiska metoden, vilket upplevs vara en dubbelt relevant metod för mina intervjuer. Att belysa dialogen som skapar intervjutexterna sedan genom att klarlägga processen då intervjun ska tolkas där det uppfattas som en dialog eller ett samtal med texten, Kvale (1997:49).

Hermeneutik handlar om rörelsen mellan delar och helheten. Oftast börjar vi en studie på ett planlöst område, betonar Ödman (2007:98), eftersom vi knappt har alltid tillgång till en helhetsbild. De pusselbitar vi får tag på när vi gräver djupare i ett ämne, hjälper oss att få färg, mening och smak på tillvaron. Ödman (2007:99) menar att vi går från delar till helheten och från helheten till delarna, där sammanhanget och kontexten är helt avgörande för förståelse och tolkning inom hermeneutiken. Delarna upplevs vara en viktig aspekt för att få en uppfattning om helheten. Kvale (1997:50) kallar denna process som hermeneutikens cirkel, d.v.s. delarnas betydelse ser man i samband med förståelse av helheten. Kvale (1997:51) delar samma uppfattning med Ödman, om tolkning av delarna och sedan relaterar delarna till helhetstolkningen. Kvale (1997:50) understryker att den traditionella hermeneutiken, som var tolkning av texter, idag istället medan man idag skapar texten via intervjuer och tolkar samma text man har skapat själv.

6.3 Förförståelse

Förförståelse inom den hermeneutiska metoden är viktigt. Utan förförståelse har vi inga problem att studera, samt att vi inte kommer att ha några ledtråder att följa, betonar Ödman (2007:102). Genom Ödman (2007:102) delar Charles Westin samma uppfattning om förförståelsens betydelse, om hur viktig förförståelse är för det vetenskapliga arbetet. Förförståelse ska finnas för att kunna en underlättande tolkningsprocess inom ett ämne.

Innan jag började skriva mitt examensarbete, var jag tveksam om hur muslimerna klarar av all press som de har från över sig från media och omvärlden. Framförallt från västerlänningar efter 11 september 2001. Utifrån min förförståelse menar jag inte att jag har kunskap om allt som studien handlar om och som intervjupersonerna har uttalat sig om. Jag har haft förförståelse om att det finns kunskap inom mitt ämne som jag vill hitta samband mellan som i sin tur kan underlätta min tolkningsprocess. Min egen förförståelse är en viktig del i arbetet men måste begränsas för att ge mer utrymme för tolkningsprocessen. I mitt ämne har jag en del förförståelse för de muslimska grupperna, med tanke på det senaste decenniets händelser i världen där muslimer har varit inblandade. Muslimer i bland västvärlden har varit ett diskussionsämne sedan ett par årtionden.

6.4 Datainsamling

Mina intervjupersoner omfattar en stor del av min datainsamling. Jag har också använt mig av litteratur som behandlar delar i uppsatsen. Som tidigare nämnts kommer jag att använda mig av ett par teman i form av semi- strukturerade frågor (se bilaga 2) för att lättare kunna få med respondenterna att delvis styra sina svar och delvis får jag möjligheten att ställa följdfrågor. Jag kommer att redogöra nedan hur jag har fått tag på mina respondenter.

6.5 Tillvägagångssätt/urval

Innan jag började skriva min uppsats hade jag tänkt vända mig till den muslimska församlingen i Västerås för att få tag på mina respondenter. Sedan - i samråd med min handledare - bestämde jag mig att använda mina kontakter och mitt nätverk. Om jag vänt mig till den muslimska församlingen hade jag bara fått tag på praktiserande muslimer, men via mina egna kontakter kunde jag få tag på både praktiserande⁹ och icke-praktiserande¹⁰ muslimer, som kunde ge ett större och beredare perspektiv i studien. Jag hade som mål att alla mina respondenter skulle vara från olika länder, men två av de respondenter som jag hade tänkt intervjua fick förhinder och kunde inte ställa upp. Dessa var muslimer från två olika Balkanländer. Jag var tvungen att vända mig till personer som var lätta att få tag på via mina kontakter. Respondent 1 träffade jag under mitt sommarjobb på sjukhuset. Respondent 2 är en bekant till en av mina vänner. Respondent 3 är en bekant till min pappa. Respondent 4 och 5 fick jag kontakt med via en av mina klasskamrater.

Urvalsgruppen som deltar i min studie är vuxna i arbetsföra åldrar. De kommer från en muslimsk bakgrund och bor i Sverige. Av de fem respondenter jag har intervjuat är två män och tre kvinnor.

6.6 Respondenter

I min studie deltog alltså tre kvinnliga deltagare i åldrarna 27,28 och 29 år samt två manliga deltagare i åldrarna 42 och 50 år. Jag fick, som tidigare nämnts, kontakt med mina respondenter genom mitt eget sociala nätverk. Dessa individer fick information om syftet med studie innan intervjun, (se bilaga1).

⁹ Praktiserande muslimer, det är de individer som fullföljer muslimska aktiviteter

¹⁰ Icke-praktiserande muslimer fullföljer inte muslimska aktiviteter, det vill säga individen är en sekulär muslim

Mina respondenter blev informerade att intervjun kommer att spelas in och de gav sitt samtycke till detta. Tid och plats för intervjun bestämdes av respondenterna. De fick information om att de när som helst under intervjun kunde de avbryta densamma. För att följa vetenskapsrådets etiska principer har jag döpt om mina respondenter på följande sätt:

IP 1 kommer jag att kalla för Fatima

IP 2 kommer jag att kalla för Kadija

IP 3 kommer jag att kalla för Ali

IP 4 kommer jag att kalla för Mariam

IP 5 kommer jag att kalla för Nazif

6.7 Genomförande av intervju

För att kunna hålla mig till mitt temaområde har jag undvikit fasta frågor och jag har istället använt mig av ett tematiskt frågeschema som motsvarar mitt syfte med undersökningen och därefter ställt följdfrågor. Det kallas för semistrukturerad intervju. I en sådan intervju är det lättare att ställa följdfrågor i samband med andra frågor som uppstår under intervjuns gång. Bryman (2002: 300-301) betonar att i en semistrukturerad intervju kan forskaren använda sig av en lista som berör specifika teman. I semistrukturerade intervjufrågor kan respondenten samtidigt associera fritt och samtalet liknar mest ett vanligt samtal än strukturerade intervjufrågor. I och med att jag ville ha ett bredare material för min studie, tyckte jag att semistrukturerade intervjufrågor var ett bra alternativ. Det kallas numera djupintervjuer eller motivintervjuer. Dessa djupintervjuer är mycket angelägna för att kunna studera människans beteende, upplevelser och attityder, poängterar Kvale (1997:72). Jag som forskare måste vara intresserad och beläst på det ämnesområde eller tema som ska undersökas under intervjuns gång. Då blir det en enklare process att ha beredskap för kommande följdfrågor och funderingar som i sin tur leder till tjockare material, poängterar Kvale (1997:136). Jag spelade in alla intervjuer, för att underlätta mitt arbete och för att kunna gå tillbaka till materialet och urskilja nyanser. De intervjuer jag genomförde tog 35, 37, 48, 52 och 55 minuter.

6.8 Etik

Jag har följt vetenskapsrådets rekommendationer i kontakten med mina respondenter. Jag har försökt att vara tydlig om mitt syfte med studien, samt att det var frivilligt för dem att delta. Respondenterna skulle vara medvetna om att när som helst under studien kunde de hoppa av och lämna studien. Vidare har respondenterna varit informerade om att de kommer att vara anonyma och deras personuppgifter inte kommer att publiceras. Jag har även informerat dem hur jag kommer att använda mig av materialet och att efter genomförd studie kommer materialet att förstöras. När jag kontaktade mina respondenter innan intervjun fick alla läsa ett brev (se bilaga 1). För att kunna ha tillgång till dessa forskningsprinciper har jag följt Vetenskapsrådetsetiska riktlinjer (2012-12-06) om informationskravet, nyttjandekravet, konfidentialitetskravet och samtyckeskravet.

6.9 Sammanfattning av metod

Ödman och Kvale har varit ett relevant stöd för de metoder jag har använt i min studie. Jag har använt mig av semistrukturerade frågor, d.v.s. frågor som är tematisk styrda men öppna för respondenterna att besvara hur de vill, inom temans område. För analysdelen har jag använt mig av det hermeneutiska förhållningssättet, d.v.s. fritt tolka för att få en helhetsuppfattning om mitt forskningsområde. Min datainsamling omfattas av fem respondenter som är muslimer och har varit bosatta i Sverige en stor del av sina liv. Dessa individer fick jag kontakt med via mitt kontaktnätverk.

7. Resultat och analys

I detta kapitel kommer jag att redovisa och presentera det som jag har kommit fram till under mina intervjuer med mina respondenter. För att närma mig mitt syfte med denna studie och studiens problemformulering kommer jag att beskriva begreppen i olika teman. Först kommer jag att presentera mina respondenter lite närmare.

Fatima är en 29 årig tanzanisk kvinna med somalisk härkomst. Hon är en gift kvinna med ett treårigt barn som går på dagis. Fatima kom till Sverige för 8 år sedan och bor i ett område med en majoritetsbefolkning med svensk bakgrund. Området som hon bor i, har blivit mer och mer invandrartätt av invandrare som nyligen har fått uppehållstillstånd. Nu jobbar hon som undersköterska på ett sjukhus.

Hon bär hijab och är mörkhyad. Fatima är en praktiserande muslim som på daglig basis tillämpar sina muslimska ritualer, med undantag av när hon jobbar. Hon firar muslimska högtider, ber och läser Koranen. Hon äter halal mat. Trots att Fatima upplever sig ha integrerats i det svenska samhället, upprepar hon flera gånger att hon vill bli accepterad för sitt utseende eftersom hon accepterar alla andra oavsett bakgrund, utseende och religiös tillhörighet. Fatima upplever respekt som en viktig faktor bland alla människor för att uppnå ett väl integrerat samhälle. Fatima har stött på problem flera gånger inom västerländska flygplatser på grund av sin muslimska identitet.

Kadija är en 27 årig kurd med både iransk och irakisk härkomst. Hon kom till Sverige för 14 år sedan. Kadija kommer från en stor familj med religiös bakgrund. Hon är inte praktiserande muslim men har stor respekt för sin bakgrund. Kadija uttalar sig om att hon inte tror på allt som står i Koranen. Hennes föräldrar har aldrig tvingat henne eller sina andra barn, att de ska genomföra muslimska ritualer. Kadija är gift sedan ett år tillbaka. Hon är högutbildad som civilekonom men än har hon inte fått jobb inom sitt kunskapsområde. Hon bor i en storstad i mellansverige i ett område med majoritetsbefolkning med utländsk bakgrund.

Idag jobbar hon som vårdbiträde och söker samtidigt jobb som ekonom. Kadija har stött på problem när hon söker jobb. Hon menar att hennes för- och efternamn påverkar jobbansökan, detta trots att hon är uppvuxen i Sverige och har en svensk universitetsexamen. Kadija skulle inte kunna byta namn för att bli accepterad i samhället. Kadija bär inte sjal och har inte heltäckande kläder. Hon tar på sig typiska västerländska kvinnliga kläder. Hon tycker att det är viktigt att vi bevarar våra värderingar och inte glömmer vad vi har för bakgrund och

accepterar varandras olikheter i samhället. När hon går ut med vänner, försöker hon undvika att släppa loss som andra unga kvinnor i sin ålder, t.ex. att dricka mycket alkohol.

Ali är en 50 årig man som kommer från Irak och talar arabiska. Han är gift och har fyra barn. Ali kom till Sverige för 15 år sedan. Han bor i ett invandrartätt bostadsområde i en storstad i mellansverige. Idag är han arbetslös. Ali är praktiserande muslim. Det är även resten av hans familj. Han bär *dijdash* (långa vita eller långa svarta klänningar) hemma men typiskt västerländskt manliga kläder när han är ute.

Hans fru och dotter bär heltäckande muslimska kläder. Han firar alla shiamuslimska högtider. Ali har besökt Mecka flera gånger. Han tycker att det är viktigt att bevara sina värderingar och inte förlora dem i något sammanhang. Ali's familj äter halal-mat, allt kött måste vara slaktat på muslimskt sätt. De flesta mat ingredienser köper Ali's familj i utländska affärer. Ali tycker att det är viktigt att bli accepterad i det svenska samhället, men det är upp till var och en om man accepterar eller inte. Han tycker att det är svårt att närma sig svenskar, som är ett försiktigt folk och har sina fördomar mot muslimer. Trots det upplever Ali svenskar som ett vänligt folk. Ali och hans fru och äldsta sonen tittar inte på svenska tv kanaler. Det är bara de tre yngre barnen som tittar på svenska tv-kanaler. Ali och de andra vuxna i hans familj tittar på de arabiska tv-kanalerna som oftast har föreläsningar om islam och Koranen. Ali och hans familj har stött på problem vid bemötande med den äldre svenska generationen.

Mariam är en 28 årig irakisk kvinna och talar arabiska. Hon kom till Sverige för 20 år sedan, och bor nu i en storstad i mellansverige. Idag är hon gift och har en liten nyfödd dotter. Hon är utbildad till farmaceut vid svenskt universitet. Hon arbetar men är nu föräldraledig. Mariam är beslöjad och har breda byxor och knälång skjorta med matchande sjal. Hon ser inget hinder med att upprätthålla sin tro i det svenska samhället. Hon bor i ett område där det bor mest studenter och de flesta av hennes grannar är svenskar.

Mariam upplever det svenska samhället som lugnt och trivsamt. Hon deltar i allt hon kan som det svenska samhället erbjuder, så länge det inte krockar med hennes muslimska värderingar. Mariam tycker att bli accepterad är väldigt viktigt, för hon ser Sverige som sitt hem, ett hem där hon och hennes familj lever i idag. Ärlighet är en annan egenskap som Mariam upplever vara mycket viktigt för att bli accepterad i det samhälle man lever i. Hon anser bland annat att islam är barmhärtig, rättvis, komplett mm. Mariam äter både muslimsk och västerländsk mat, men i de rätter som innehåller kött måste köttet vara islamskt slaktat. Hon handlar kött och kyckling i utländska affärer som hon och hennes familj litar på.

Nazif är en irakisk 42 årig man som talar arabiska. Han kom till Sverige med sin familj för snart 6 år sedan. Han bor i en liten ort i mellansverige, där han har grannar med olika bakgrund men mestadels svenskar. I dagsläget är han sjukskriven, han har jobbat som försäljare innan han blev sjuk. Han klär sig i typiska västerländska kläder. Nazif anser sig inte vara en strikt muslim. Han är bekväm i sin tro. Han har respekt för människors olikheter och förväntar sig att bli respekterad på samma sätt. Nazif tillåter inte sin tro att avskärma honom från sina dagliga sociala kontakter. Han jämför det svenska samhället med det irakiska och menar att Sverige har en bättre syn på mänskliga rättigheter, än Irak. Samtidigt betonar han att det är viktigt att bli bemött på ett positivt sätt av samhället för att lättare kunna integreras. I

stort trivs Nazif bra i Sverige. När det gäller maten behöver inte köttet alltid vara slaktat på muslimskt sätt. Han och hans familj brukar äta ute och då erbjuds det inte alltid halal-mat.

7.1 Tema

Alla fem respondenter visade öppenhet när jag kontaktade dem om intervjun och syftet med intervjun. Intervjuarna ”flöt på” bra. Teman som är återkommande hos alla fem respondenterna är: respekt, värderingar, diskriminering, media och identitet.

7.1.1. Respekt

Respondenterna tycker att alla människor har rätt att få respekt, är skyldiga att ge respekt och respektera allas olikheter i det samhälle de lever i. Detta oavsett deras bakgrund, etnicitet och utseende. Med olikheter menar respondenterna religion, utseende, klädsel, bakgrund, klass och så vidare. Att bli respekterad är nödvändigt enligt alla, för att lättare komma in i ett nytt samhälle.

Fatima låter missnöjd när hon berättar om hur hon önskar sig bli bemött. Hon förväntar sig att bli respekterad så som hon ser ut.

... det händer att jag inte känner mig accepterad alltid på grund av min hudfärg och sjalen jag bär på. Det gör att jag blir besviken. Jag bor här i Sverige, jag är utbildad och jag jobbar i det här landet, självklart vill jag bli respekterad som jag ser ut. (Fatima)

Här tror jag att Fatima pratar om sina erfarenheter som hon har stött på under sin tid i Sverige. När hon jobbar blir hon ifrågasatt flera gånger om sin huvudduk, trots att hon har förklarat om och om igen varför hon bär huvudduk både för sina arbetskamrater också för sina patienter. Hon tar under intervjun upp att det finns individer på hennes arbetsplats som har bett henne att ta bort sjalen, men hon har vägrat. Fatima har en uppfattning om att dessa individer inte respekterar hennes olikhet. Hon förväntar sig bli accepterad som hon ser ut, lika mycket som hon accepterar andras utseende. När Fatima betonar ”jag bor här, jag är utbildad och jobbar i det här landet” uppfattar jag det som att hon betraktar sig som en integrerad medborgare i det svenska samhället oberoende av sitt utseende.

Kadija har en annan uppfattning. Hon är osäker om hon skulle bli accepterad när hon talar om sin religiösa bakgrund. Men som person känner hon sig accepterad.

Jag är svensk medborgare, och vill ha respekt som en svensk medborgare, med lika fri- och rättigheter samt lika skyldigheter. Jag tror att som person är jag mest accepterad, men om svenskar respekterar min bakgrund är jag osäker. För att jag tror att en som kommer från Tyskland kan lättare accepteras kulturellt och respekteras utseendemässigt. (Kadija)

Här får jag den uppfattningen att respondenten känner sig respekterad som person av sin omgivning. Detta tydligen för att hon inte bär långtäckande muslimska kläder och har anpassat sig en hel del efter samhällets kultur. Däremot uttrycker hon en viss osäkerhet om svenskarnas omdöme när det gäller hennes religiösa tillhörighet.

En annan respondent tror på ömsesidig respekt både hos sig själv och både resten av samhället.

Respekt borde komma hemifrån, genom uppfostran. Matar man in fel information från början, självklart resultatet blir fel i slutet. Det är viktigt att respektera varandras olikheter, samtidigt förväntar jag mig bli respekterad, i och med jag visar respekt till mina medmänniskor oavsett bakgrund och tro. (Ali)

Här betonar Ali att respekt är något man borde ha med sig hemifrån, från uppväxten. Det verkar vara självklart i Ali's familj, att växa upp med respekt. "Jag tror att han inte har känt sig respekterad i vissa situationer men förväntar sig bli respekterad på samma sätt som han respekterar andra trots olikheterna". Det Ali vill betona är att den ömsesidiga respekten från resten i samhället är viktig.

Mariam känner att hon får mer respekt när hon får förklara varför hon är beslöjad.

Jag har inte blivit tillfrågad om jag är muslim, i och med att min slöja avslöjar det. Men jag har blivit tillfrågad med respekt om varför bär jag slöja? Och reaktionen på mina svar har utvecklats till en större respekt och förståelse. Självklart har mina föräldrar påverkat mig om hur jag ska vara som en muslimsk ung kvinna och utan tvekan kommer jag att påverka mina egna barn i framtiden. (Mariam)

I det här fallet ses respondenten som en respekterad individ i samhället. Hon har ännu inte stött på något ovanligt i det svenska samhället. Hon har haft slöja och alla omkring henne ser Mariam i slöja. Hon har blivit påverkad av sina föräldrar om hur hon ska vara, men hon verkar ha stor respekt för föräldrarnas tolkning av religionen. De har tolkat Islam på sitt sätt och för det vidare till sina barn. Mariam tycker att genom information ökar förståelse bland svenskar. Hon förklarar gärna om varför hon bär slöja och resultatet leder till mer respekt och förståelse från svenskar tycker hon.

Nazif betonar det egna initiativet för att få respekt, är att jobba med sig själv och sin personlighet för att kunna spegla det rätta jaget i samhället.

Man vill bli accepterad och få respekt i varje samhälle man lever i. Man får jobba med sig själv och spegla den rätta bilden av den individ samhället vill ha. Jag tror att svenska samhället har utvecklats mer idag och visar lite mer öppenhet till muslimer. (Nazif)

För att bli respekterad i ett samhälle ska man jobba med sig själv en hel del och spegla den bild samhället vill se menar Nazif. Han tycker att det svenska samhället har blivit mer öppet idag och har mer förståelse till folk med annan religion. Han menar även att man borde anpassa sig efter vad samhället kräver. För att få respekt krävs även respekt tillbaka. I det svenska samhället borde alla visa respekt för varandra oavsett religiös bakgrund. Nazif anser även att det svenska samhället har utvecklats och har lättare att både acceptera och respektera andras olikheter.

Att få respekt och ge respekt är viktigt för respondenterna i studien. Respekt upplevs som en viktig del av deras liv, för att känna sig accepterade i det svenska samhället. De övergripande begreppen jag kommer fram till i temat respekt är öppenhet, ömsesidighet och kommunikation. Min analys av de begreppen är att de flesta av respondenterna tycker att öppenhet, kommunikation och ömsesidighet behövs för att kunna förstå varandra och genom förståelse respektera varandra.

7.1.2 Värderingar

Respondenterna ville hålla sig till sina muslimska värderingar. Värdet av Islam är viktigt för alla respondenter. De islamska värderingarna enligt majoriteten av respondenterna är godhet, barmhärtighet, disciplin och ärlighet. När frågan om värdering kom upp under intervjuarna, anknöt tre av respondenterna även klädsel som en muslimsk värdering för sig. Fatima, Kadija och Ali anser att klädsel är en del av den muslimska värderingen.

Fatima är väldigt beslutsamt när det gäller sina muslimska värderingar, och hur hon bevarar dem. Fatima vill visa den rätta bilden av den muslimska värderingarna. Hon anser att svenska folket har mer information om hur en muslimsk kvinna bör se ut och alla andra kläder kommer folk att se som opassande på en muslimsk kvinna.

Jag håller mig till mina värderingar och respekterar andras värderingar. Ingen någonsin kan påverka mig och mina värderingar. Folk lägger märke till mina värderingar i samband med vad jag bär för kläder som muslim, bär jag annat, har jag missbrukat mitt värde. Vi ska bevisa att alla muslimer inte är dåliga, de riktiga muslimerna är goda och barmhärtiga. Svenskar gillar ärliga personer, och de som behåller sin värdighet. (Fatima)

Det Fatima menar är att man ska stå för den man är, utan att låta andra påverka. En annan punkt som hon tar upp är att nu är människor mer informerade om hur folkgrupper med annan religiös- och kulturell bakgrund beter sig och hur de ser ut. Fatima understryker att via sina kläder, avgör andra (svenska folket) vilken religion hon tillhör och vilka värderingar hon borde godta. Jag får den uppfattningen att Fatima vill få fram den verkliga bilden om den muslimska värderingen d.v.s. den goda, ärliga och barmhärtiga muslimen.

Medan Fatima tänker på vad svenska folket kan säga om hennes klädsel och hennes sätt att bevara sina muslimska värderingar, tänker Kadija på sin familj och sina landsmän.

Det är mest med familjen och landsmännen man håller fast till sina värderingar och tänker på sin integritet. När det gäller kläder, är det oftast med familjemedlemmar och mina landsmän som jag måste tänka mig för. Det ska vara lämpliga kläder som inte påverkar mina värderingar båda som muslim och kulturellt. Att jag känner mig lite mer friare än andra muslimska unga tjejer, kan det bero på att jag är lite försvenskat, men jag var 13 år när jag kom till Sverige, så jag har en hel del av den muslimska traditionen i mig fortfarande. (Kadija)

Kadija känner sig mer försvenskad och friare jämfört med andra, men samtidigt tycker hon att begränsningar finns omkring henne när det gäller hur hon klär sig bland sina släktingar och sina landsmän. I detta fall kan jag se ett annat mönster i det Kadija säger, en kurdisk tjej har säkert med sig mera kurdiska värderingar än de religiösa värderingarna. Det som sammanfattar Kadijas uppfattning om hennes muslimska värderingar, är att hon vill inte sticka ut från sina närstående och från landsmännen. Vad andra omkring henne tycker om henne, verkar vara viktigt. Därför uppfattar jag att den kurdiska kulturen och värderingen har mer betydelse och påverkan hos Kadija än den muslimska värderingen.

Ali anknyter den muslimska värderingen till hur den muslimska kvinnan ska klä sig, dvs. den muslimska slöjans betydelse.

Vi muslimer måste vara stolta över våra värderingar, samtidigt måste vi sälja rätt bild av islam och den muslimska integriteten. En muslimsk kvinna ska se muslimsk ut, kvinnan ska bära heltäckande kläder, bara ansiktet och händerna ska synas, för det finns ett liv efter döden. Icke muslimer vet hur en muslimsk tjej ska se ut, motsvarar inte muslimska tjejerna de förväntningar som icke muslimer har om dem, får de ingen respekt av icke muslimer. Man ska visa sina muslimska värderingar, godhet, disciplin och ärlighet på ett bra sätt och vara glad att tillhöra den fina religionen. (Ali)

Det Ali menar är att man borde känna sig stolt över sin religion. Det verkar vara viktigt för Ali att kvinnorna är täckta med långa kläder, han tror på ett liv efter döden. Han menar även att icke muslimer, det vill säga västerlänningar är medvetna om hur en muslimsk kvinna ska se ut, varför inte bevara sin muslimska värdighet? För Ali känns det som det fanns bara en religion för hela mänskligheten och det var islam som alla ska följa. Han har även en uppfattning om att bevara sina egna muslimska värderingar vilket leder till mer respekt från icke muslimer. Visar man ingen respekt för sina värderingar, kan man inte heller bli respekterad som individ i ett nytt samhälle.

En annan respondent upplever sina muslimska värderingar som något hon är uppväxt med och som tillhör hennes religion. Hon är stolt över sin religion som den barmhärtiga, rättvisa och kompletta religionen.

Jag håller mig ganska bra till mina muslimska värderingar. Självklart dessa värderingar har jag ärvt hemifrån från min uppväxt, men dessa värderingar har varit detsamma som står i religionen. Icke muslimer har inte kunnat påverka mig negativt utan de har hjälpt mig hålla fast vid min tro och mina värderingar genom deras funderingar om min religion och deras respekt till mina svar. Alla människor oavsett religion har egna värderingar som tydliga gränser och normer som man borde följa. I min religion är det barmhärtighet, rättvisan, den kompletta värderingen som råder. (Mariam)

Som 9-årig irakisk flicka kom Mariam till Sverige. Hon menar att religionen och uppfostran inom islam hänger ihop. D.v.s. de värderingar som hon är uppfostrad med kommer från religionen. Hon låter sig inte bli påverkad av andra, en halvstrikt muslim som vill bli

accepterad med de värderingar hon har med sig hemifrån. Det märks att Mariam är en medveten person i sin religion och vill prata om sig själv som muslimsk kvinna för icke-muslimer. Hon anser att det ger bättre bild av muslimer när hon får möjlighet att förklara sin bakgrund.

En annan respondent tycker att hans värderingar tillhör bara honom. För Nazif är det viktigt att hålla sig kvar vid sin religions värderingar.

Den muslimska värderingen eller normen håller jag mig till helt, andra icke muslimer kan absolut inte påverka det som jag känner och har för min religion. Islam är en god religion. (Nazif)

Nazif är inte en strikt muslim, men ogillar om någon försöker nedvärdera den muslimska värderingen. Den uppfattningen jag får av Nazif är att de muslimska värderingarna tillhör bara honom, och ingen annan. Med det vill han betona att det som jag känner är mitt, och det har inget med andra att göra. Han betonar den goda Islam som en viktig värdering.

Respondenterna vill hålla sig till de muslimska värderingarna, godhet, barmhärtighet, disciplin och ärlighet. Några av respondenterna knyter den muslimska värderingen även till hur de klär sig och hur den muslimska kvinnan ska klä sig. Värderingar är något respondenterna är uppvuxna med genom sin kultur och religion, det har blivit en del av deras personlighet.

7.1.3 Diskriminering

Några av respondenterna har upplevt diskriminerande bemötande av personal i olika butiker, och i samband med bostadssökande och vid ansökan av arbete. Det har satt spår i deras liv i det svenska samhället.

Fatima har upplevt svåra situationen på grund av sitt för- och efternamn när hon har tänkt resa utomlands på flygplatser både i Sverige och i de länder hon har rest till.

Det var förskräckligt, det var rena mardrömmen när jag skulle ta flyget hem till Tanzania. Mitt namn, efternamn, mina kläder och mitt utseende påverkade flygplatspersonalens misstänksamhet, därför blir jag och min familj extra mycket visiterade båda kroppslig visitering och bagagevisitering. Vi blir kontrollerade noggranna. Jag brukar skicka pengar till min familj, 200 dollar, vilken terrorist skickar 200 dollar, det tar evigheter tills denna små summa av pengar når fram till mina föräldrar i Tanzania, allt detta är pga. att vi bär på muslimskt namn (Fatima)

Fatima har blivit mer visiterad än de andra resenärerna i samband med hemlandsresorna både när resan har påbörjats från Sverige flera gånger och i de länder hon har bytt flyg. Det kan i sin tur leda till att vissa i de utsatta grupperna kan skapa oroligheter. Det blir då en ond cirkel mellan de utsatta grupperna och resten av samhället. Det är helt förståeligt att Fatima blir irriterad över de situationer hon och hennes familj har genomgått. Här undrar jag om dessa grupper eller individer med annorlunda namn borde ändra sitt namn och även ändra sin still

för att kunna slippa diskriminering? Fatima är inte ensam om detta, det finns säkerligen många muslimer runt om i världen som utsätts för sådant bemötande dagligen.

En annan respondent pratar om diskriminering i ett annat sammanhang. Kadija har sökt ett flertal jobb som ekonom. Hon får inte chansen att komma in någonstans och jobba med det hon är utbildade till, trots att hon har en akademisk civilekonomexamen.

Det är helt hopplös, jag försöker, jag gör det, gör allt vad jag kan för att få tag på åtminstone en praktikplats, jag är beredd att jobba gratis, jag lovar, men jag får ingen möjlighet. (Kadija)

Här upplever Kadija utan tvekan diskriminering i samband med att hon söker jobb. Hon är beredd att jobba gratis för att få in en fot på de arbetsplatser, där hon har motsvarande kunskap, för att klara av jobben. Möjligheten att få en praktikplats kan finnas, men här undrar jag när Kadija blir nekad praktik, kan detta vara pga. hennes utländska identitet, eller..? Jag hör på Kadijas röst hur besviken hon är över situationen hon har hamnat i.

Ali betonar att hans dotter har upplevt diskriminerande bemötande i olika butiker i staden de bor i.

Min dotter berättar om att äldre expediter i butiker som t.ex. Lindex och Åhléns tittar ner på de som bär långtäckande muslimska kläder, men man märker att unga expediter visar mer respekt än de äldre expediterna. (Ali)

Här menar Ali att fördomar finns i alla samhällen, samt att han och hans familj har lagt märke till att den äldre svenska generationen är mer fördomsfulla mot invandrare än den yngre svenska generationen. Kanske för att det inte fanns lika många muslimska invandrare förr i tiden jämfört med nu. Därför har inte den äldre generationen upplevt lika många möten med muslimer och har svårare att acceptera olikheterna. Den yngre generationen är uppvuxen med dagens invandrare och har därför mer acceptans för olikheterna som finns eftersom de umgås mer och får därmed förståelse för varandra. För att gå tillbaka till expediter som ser ner på folk med heltäckande kläder, tror jag inte att de vet om att folk med heltäckande kläder har vanliga västerländska kläder under.

Två av respondenterna har inte upplevt diskriminering i Sverige. Detta trots att de två har levt i Sverige olika länge. De två respondenterna har inte hamnat i sådana situationer där de skulle ha känt av diskriminering. När det gäller deras sociala liv, arbetsliv och skolan anser de två att de har blivit erkända trots utseende, klass och religiös bakgrund. Majoriteten av respondenterna, som är tre av de intervjuade har upplevt diskriminering, både vid utlandsresor, arbetssökande och vid klädbutiksbesök.

7.1.4 Medias bild av muslimer

Alla respondenter upplever att media, eller rättare sagt svenska tv-kanaler, påverkar synen på muslimer hos västerlänningar. Den bild som media oftast ger är snedvriden beskrev alla respondenter. Respondenterna menade att man alltid får en negativ bild av muslimer i media. Det vi i västvärlden ser, är att media inte talar om den islamiska politiska ideologin som ligger bakom en viss handling, utan de talar allmänt om att muslimer utför handlingen. För det finns

nämligen en islamisk politisk ideologi som vissa länder efterföljer som t.ex. Iran. Sedan finns det folk som har islam endast som religion eller livsstil. Detta är inte alla svenskar medvetna om eller har förståelse för och media har inverkan på vad vi ser och hör om saker och ting dagligen. Händelserna kring 11 september var en handling som jihadisterna låg bakom, men bilden i media visade muslimernas handling.

Kadija anser inte att det som hände 11 september och framåt har något med religionen att göra.

Jag tycker media har påverkat synen bland västerlänningar om muslimer efter 11 september, det har inget med vår religion att göra, det var rent politiskt... Jag är stolt att vara muslim, men inte stolt över allt som står i Koranen. Alla tolkar budskapen i koranen olika, men jag är inte stolt över det som jag hör på tv och media att individer med muslimsk bakgrund genomför vissa handlingar. (Kadija)

Jag uppfattar Kadija som att hon tycker att politik och religion inte ska blandas eftersom de har två olika roller i världen. Hon är en ung kvinna som har bott i Sverige mer än halva sitt liv. Hon visar sin stolthet för sin religion men menar att en muslim inte behöver följa allt i Koranen till punkt och pricka. Uppfattningen jag får av hennes resonemang är att Koranen inte är modern nog för att kunna leva efter. Ett annat intryck jag får är att hon inte är stolt över vissa muslimers handlingar. Det tolkar jag som de oroligheter som enskilda individer har legat bakom de senaste decennierna.

Medan Kadija betonar hur media påverkar synen på muslimer anser Ali att media snarare styr människors beteende. Han anser att media förstör bilden av händelser och oskyldiga människor blir dömda för en del händelser som de inte ens har varit i närheten av.

Jag anser att media har stor makt, och styr människornas beteende idag. Efter 11 september alla muslimer blev utpekade som terrorister. I Malmö blev muslimska kvinnor attackerade på grund av sin slöja. Bilar som ägdes av muslimer brändes ner i vårt nuvarande område. Allt på grund av media pekade ut muslimer som en bakomliggande grupp för 11 september. (Ali)

Ali tycker att media styr människors beteende eftersom det är på så sätt vi får reda på nyheter om vad som pågår runtom i världen. Av de reaktioner från omvärlden som media har visat efter 11 september har Ali fått bilden av att hatet mot muslimer har ökat och muslimer har till och med blivit utpekade som terrorister. Ali menar att oskyldiga muslimska individer och grupper blir negativt särbehandlade av samhället på grund av den bild som media ger.

Intrycket av Ali, som jag fick under intervjun, var att den muslimska kvinnan är sammankopplad med heder hos muslimer. Därför tolkar jag att det är förnedrande bland en del muslimska män när kvinnorna attackerades i Malmö på grund av att de bar slöja. Det kändes som att Ali kände sig lika förnedrad när det gällde förstörd egendom, i det här fallet brända bilar.

En annan respondent tar fram en positiv syn från det svenska samhället trots snedvridna bilder från media om muslimer.

Felet ligger hos media som påverkar svenskarnas bild om muslimer. Trots att många svenskar har blivit mer öppna för nya kulturer och vill umgås med utlänningar, blir de medvetet eller omedvetet påverkade av media bilden. (Nazif)

Jag uppfattar Nazif's svar som att intressen för nya kulturer (muslimska kulturen) finns bland svenskar eftersom svenskar och icke-svenskar bor tätt ihop i det här landet. Min tolkning av Nazif's resonemang är att det finns stor acceptans för nya kulturer och traditioner från etniska svenskar, men man kan inte utesluta medias påverkan. Tack vare den öppenheten från svenskarna kan muslimer ge en mer rättvis bild av vad islam är och att det finns många olika falanger inom islam, som de kan följa. Det kan leda till bättre integration och mindre fördomar och media kan få fram en mer rättvisande bild.

En annan respondent anser att media idag har en viktig roll i samhället och kan vinkla och betona nyheter som de vill, för att få fram en åsikt.

Tyvärr tror folk att det som sägs i media är mer än vad det ser ut. Men de lever inte med muslimer och vet inte hur vi egentligen är. Men de som får kontakt med oss muslimer ändrar sin uppfattning och ser den fina sidan av muslimska värderingarna. (Fatima)

Respondenten anser att det personliga mötet är viktigt för att folk ska få rätt bild av muslimer. Hon menar att media ofta förstör händelser för att förstärka sitt budskap och därigenom ge en mer extrem bild av muslimer. För Fatima är det viktigt att uppfattas rätt som person, och speciellt som rätt muslim. Hon vill med detta betona hur jobbigt det är att ändra uppfattningar som redan har etsat fast sig i folk.

Media påverkar idag människors beteende, bemötande och handlingsätt. Respondenterna har samma uppfattning om medias påverkan och den bild media ger om muslimer idag. En bild som är vanligast om muslimer i media är när någon grupp ligger bakom en händelse, kopplas det till islamska religionen och inte till jihadisterna (jihad= strid för religionens skull)¹¹. Detta utan att ta hänsyn till resten av muslimer i världen och hur de blir påverkade av dessa konsekvenser, dvs. alla muslimer är inte strikta samt alla är inte terrorister, det finns även vanliga muslimer i världen.

7.1.5 Identitet

Mina respondenter upplever sig själva som muslimer. Med begreppet muslimer menar jag att individer tror på den islamska religionen. Under intervjun fick jag reda på att tre av respondenterna var religiösa muslimer och två av respondenterna var sekulära muslimer. De religiösa respondenterna var individer som tillämpade de muslimska ritualerna, som bland annat besöka moskéer, be sina dagliga böner, fira muslimska högtider, klä sig som muslimer och så vidare. Medan de två andra respondenterna var sekulära och var öppna för förändring och inte praktiserade alla muslimska ritualer. De religiösa upplevde sig som äkta muslimer med möjligheter att praktisera sina muslimska

¹¹ www.NE.se

ritualer utan något hinder av det svenska samhället, medan de andra två sekulära respondenter upplevde sig mer som ordinära muslimer och mer eller mindre hade anpassat sig i det svenska samhället. Den muslimska identiteten har inverkan på de religiösa muslimers identitetskapande. Ali som tillhör de religiösa, det vill säga de praktiserande muslimerna, berättar vikten av den islamska religionen och dess påverkan på den enskildes identitetskapande.

Den islamska identiteten är den sista Gud har skänkt till oss muslimer, och det tackar jag Gud för det. Utan tvekan är jag stolt över religionen och den personlighet jag har formats till av religionen. (Ali)

Det Ali betonar är att hans identitet har formats i stort sätt av religionen, och det är något han är stolt över. Religionens vikt för den muslimska identiteten är synlig hos tre av respondenterna, d.v.s. hos Ali, Nazif och Mariam. De andra respondenterna – Kadija och Fatima – är mer öppna när det gäller att tala om den egna identiteten, och de anser sig vara öppna och anpassningsbara efter omständigheter och situationer.

Jag håller mig till mina värderingar och bevarar min personlighet som jag är format till i min kultur och från min religion, men jag är inte heller omöjligt, jag kan lätt anpassa mig efter situationer och omständigheter. (Fatima)

Fatima betraktar sig som en öppen muslim, som är öppen att forma sig efter situationer. Fatima är medveten om vem hon är och medveten om sin bakgrund, men anser sig vara lätt att forma sig, om situationer kräver det. Jag tolkar Fatimas uttryck som att hon är medveten om att individer, liksom grupper, tjänar på att vara öppna för förändringar. Jag klassificerar Fatima som en religiös muslim som håller sig till sina muslimska värderingar, men jag tolkar samtidigt att hon är öppen för förändring.

Identitet kan se olika ut från person till person och hur var och en uppfattar den, kan variera. Jag får den uppfattningen av mina respondenter, att den muslimska identiteten och de muslimska värderingarna är förknippade med varandra och respondenterna är väldigt måna om att bevara både den muslimska identiteten och de muslimska värderingarna – både som en del av sina liv och som en viktig del av sin kultur och bakgrund.

Nazif som är en sekulär muslim, anser att identitet är lika viktig som ens egen personlighet. Ens egen identitet är något som tillhör personen, ingen annan kan ha en liknande personlighet. Nazif anser även att det är viktigt att hålla sig till sin egen identitet.

Jag gillar inte när andra vill att någon från andra kultur ändrar sin personlighet för att passa in. Religion och personlighet är lika viktiga för identiteten precis som namn, efternamn och födelsedatum är... (Nazif)

Jag uppfattar Nazif's svar med att "andra", som jag förstår som det svenska folket, ska ha ett öppet sinne och acceptera olikhet hos de som är olik majoriteten. Han ogillar när andra försöker ändra på en person, då det innebär att personen måste ge upp en del av sin identitet.

Mariam som är religiös anser däremot att den religiösa identiteten är ett personligt val enligt henne. Ett personligt val för varje individ innebär att var och en ska avgöra hur mycket man borde eller ska hålla sig till den religiösa identiteten.

Muslimskapet tillhör bara mig och jag avgör hur jag bevarar den. Hur min muslimska identitet är, har bara med mig att göra, och ingen annan. (Mariam)

Religion som egenskap är något personligt och är även en del av individens identitet. Mariam lägger vikt vid att det bara har med henne att göra och därför kan ingen förmå henne att ändra hennes personlighet. Den muslimska identiteten verkar vara en viktig del av de muslimska religiöses identitet, den uppfattningen får jag av Mariam.

7.1.6 Sammanfattning

Temor som behandlas i resultatdelen är respekt, värderingar, diskriminering, medias bild av muslimer och identitet. Respondenterna har olika uppfattningar om att få respekt och bli respekterade. Respekt ska vara ömsesidig i samhället. Alla ska få respekt oavsett olikheter menar respondenterna. Värderingar upplevs vara en annan viktig aspekt. De islamiska värderingarna hänvisar respondenterna till godhet, barmhärtighet, disciplin och ärlighet.

Tre av respondenterna hänvisar till situationer där de har blivit diskriminerade. Fall som har påverkat dem och deras vardag i samband med möte med icke muslimer. Vidare tycker respondenterna att media har påverkat synen på muslimer bland västerlänningar och omvärlden, t.ex. att folk idag tror mer på vad media förmedlar. Den muslimska identiteten är en viktig del för tre av respondenternas liv, och ansvaret ligger hos individerna själva att bevara sin identitet och på så sätt respektera sin bakgrund.

8. Diskussion

I detta kapitel presenteras de resultat som studien har tagit fram. Under fyra underrubriker kommer jag att diskutera de resultat som studien har påvisat. Att vara muslim i Sverige idag kan se olika ut från person till person. Det jag har kommit fram till om muslimer i dagens Sverige, kan inte generaliseras hos alla muslimer. Men en hel del gemensamma upplevelser och erfarenheter kan vi bevittna om hos muslimerna.

8.1 Syfte och frågeställningar

Mitt syfte i denna studie var att få mer kunskap om hur den enskilda muslimska individen anpassat sig i Sverige. Vilka upplevelser och bemötande i samband med integrationsprocessen muslimer har erfårit. Frågorna kan jag med viss försiktighet bekräfta som besvarade, utom frågan om integration. Det var mest frågan om upplevelserna som respondenterna ansåg vara viktig och tala om.

I anknytning till om muslimer anser sig vara respekterad i det svenska samhället, svarade nästan alla respondenter olika på frågan. Att de kände sig inte respekterade alltid pga. sitt utseende och sina kläder. Man borde jobba med sig själv för att passa in i samhället, att respekt kommer från uppfostran och respekt ska vara ömsesidigt. Detta var en del av de svar som jag fick av mina respondenter under denna studie.

I anslutning till respondenternas upplevelser i det svenska samhället, påvisades att de hade olika upplevelser med icke- muslimer och hur de uppfattas i samhälle och i media. Vid bemötande med icke-muslimer upplevde tre av respondenterna diskriminering i samband med utlandsresor, bostadssökande, jobbsökande och vid besök i klädbutiker. Två av respondenterna hade dock inte erfårit något diskriminerande bemötande från icke- muslimer. En annan upplevelse som respondenterna nämnde i studien var medias påverkan i det svenska samhället. Alla respondenter ansåg att media påverkar synen på muslimer idag bland svenskar.

Respondenterna kopplade även klädsel till ett sätt att markera sitt muslimskap, det vill säga den muslimska kvinnans klädsel upplevde de vara viktig i anknytning till religionens övriga värderingar, godhet, barmhärtighet och ärlighet. Ingen av respondenterna erkände sig vara helt försvenskad utom en, som anser sig vara försvenskad, det vill säga att hon har tagit till sig den svenska kulturen. Respondenterna vill bli respekterade för den de är i samhället utan att behöva ändra på sina personliga egenskaper.

8.2 Resultatet speglat mot tidigare forskning

I den tidigare forskningen och i min studie om muslimer i Sverige, finns det liknande upplevelser som jag kommer att peka på under denna rubricering. Alla mina respondenter uttrycker sig om olika upplevelser som mer eller mindre har påverkat deras liv i det svenska samhället. El-Geledi m.fl.(2012) har i sin studie undersökt hur ofta man ser kvinnor i specifika religiösa kläder. I studien framkom att kvinnor i slöja ibland vistas på de offentliga verksamheterna. El-Geledi m.fl.(2012) visar även på - utifrån en undersökning från Kanada – att 45 % av de som ingick i den nationella undersökningen ansåg att islam uppmanar våld. Dessa resultat uppmärksammas av samhällsmedborgarna och det leder till misstänkt bemötande även i möten med sekulära muslimer som inte har med våld att göra. Ett sådant bemötande uppfattar mina respondenter att de blivit drabbade av i olika sammanhang, där de har blivit negativt särbehandlade på offentliga platser pga. sina muslimska kläder och utseende.

Sander (2006) tar upp muslimernas upplevelser efter 11 september och om en kraftig ökning av ras- och främlingsfientlig mot muslimer. Mina respondenter framhåller starka upplevelser i samband med hemlandsresa från den svenska och de utländska flygplasterna, där de blev misstänkliggjorda på grund av att de har muslimsk utseende och personuppgifter. Det är en av konsekvenserna som mina respondenter känner igen efter 11 september 2001-attentaten.

I en annan del av El-Geledi m.fl.(2012) studie visade det sig att studiedeltagarna via den personliga kontakten med de muslimska kvinnorna, fick en hel annan uppfattning. Kvinnorna upplevdes som kompetenta och intelligenta. En av mina respondenter delar samma uppfattning. När hon blivit ifrågasatt om sin slöja och när hon har fått möjlighet att förklara varför hon bär slöja, anser hon att hon blir mer respekterad. Diskriminering och utanförskap är två företeelser som båda uppmärksammas i min studie och i den tidigare forskningen.. Tre av mina respondenter uppfattar sig diskriminerade av svenskar, när de har sökt jobb, bostad eller besökt olika klädbutiker. Respondenterna anser sig vara integrerade och har rätt att bli bemötta med värdighet i Sverige, precis som resten av samhällsmedborgarna.

Media är en nyhetskälla för att sprida information om händelser i samhället. Mina respondenter anser inte att media har pekat på en nyanserad bild när det gäller muslimer. Sander (2006) menar att media har bidragit med att förstärka den negativa bilden om islam. Han har just fokuserat på muslimers upplevelser i samband med 11 september 2001. Som ett resultat av hans studie har media rapporterat en kraftig ökning av ras- och främlingsfientlighet mot muslimer i västvärlden.

Kunsta. m.fl. (2011) tittar närmare på hur muslimer integrerar sig i de västerländska samhällena. Han menar att norska muslimska pakistanier anpassar sig mer och vill bli betraktad som norrmän, till skillnad från tyska turkiska muslimer som känner sig mer segregerade och håller sig till sina egna. En av mina respondenter upplever sig vara mer försvenskad men anser inte att hon har samma möjligheter som en svensk medborgare. Samtidigt är hon osäker om hennes muslimska bakgrund accepteras av svenskar, medan resten av respondenterna anser att de vill ha respekt och bli accepterade oavsett bakgrund och personlighet. Roxanne (2010) menar i sin studie att både muslimska män och kvinnor måste handla konstruktivt i ett utbyte som kan leda till integration i de västerländska samhällena de lever i. En del av mina respondenter beskrev att en del personliga förändringar bör göras för att lättare integreras i samhället, dock utan att glömma sin bakgrund. De anser inte att utomstående ska försöka och ändra på någon persons identitet för att passa in i samhället. Den muslimska identiteten är viktig för majoriteten av respondenterna och lika viktig är de muslimska värderingarna. Roxanne (2010) tar i sin undersökning upp vikten av utbildning som en central faktor för muslimska kvinnors befrielse i ett nytt samhälle. Det är något som de tre kvinnliga respondenter i min studie även har visat, att alla har något slags utbildning och är aktiva inom den svenska arbetsmarknaden.

8.3 Resultat kontra mot Taylor och Abbasian

Ämnet för min studie är omdiskuterat och har varit i fokus för många forskare runt om i världen. Islam i allmänhet, omfattar många grenar som varje forskare kan ta del av och göra en studie av. Arbetsmarknad och integration är ett ämne Abbasian (2003) har tagit upp i sin avhandling. Integration, enligt Abbasian, är en fråga om jämlikhet och tillgång till samhällets resurser. Mina respondenter anser sig vara integrerade men det finns en del mönster som respondenterna understryker, vilket leder till oro och är problematiskt att hantera för dessa individer i det svenska samhället. De svårigheter som respondenterna påvisade var bl.a. utseendet och de muslimska värderingarna och som respondenterna tror sig vara svårt att accepteras av icke-muslimer, i detta fall av svenskar.

Abbasian anser att integration, assimilation och segregation omfattar många olika grenar, t.ex. boende, sociala kontakter, kulturella, ekonomiska och politiska. De muslimska individerna i denna studie har olika bakgrund från sina hemländer, samt erhållit den muslimska kulturen vilket kan avskärma dem en del i samhället. Det är en anledning till att det uppkommer missnöje från individer, t.ex. när de inte fritt kan röra sig i samhället, och inte ha tillgång till bättre boställning och bättre jobb inom arbetsmarknaden.

Taylor (2003) understryker erkännandets politik i det månkulturella samhället och att kravet på erkännande har blivit allt högre idag från minoritetsgrupper. Respondenterna i denna studie anser sig vara mer eller mindre erkända, och även respekterade och accepterade. Taylor menar att i en demokrati ska man ta hänsyn till medborgarvärde och människans betydelse, men en del av mina respondenter anser sig inte fullt ut vara erkända som muslimer i det svenska samhället. Taylor menar att identitet och erkännande är viktiga för individen och att individen ska vara trogen sig själv och sin identitet. Det är en sak respondenterna var eniga om och som respondenterna i denna studie håller fast vid – både när det gäller den egna identiteten och de muslimska värderingarna. De vill bli accepterade som de individer de redan är, samt att den muslimska identiteten och de muslimska värderingarna tillhörde dem själva. Att upptäcka sin identitet betyder inte att man vill isolera sig, menar Taylor, utan att individen vill förverkliga sin identitet delvis internt och delvis öppet med andra. Några av respondenterna i denna studie ansåg sig vara öppna för förändringar, det vill säga identitet är något personligt och kan ändras efter omständigheter.

Abbasian menar att utgångspunkten till invandrarnas integration eller segregation oftast är kopplat till den kulturella aspekten och den sociala kontakten är viktigt för integrationen, menar han. Respondenterna anser sig vara öppna att integrera sig via jobb och via bosättning i närheten av majoritetsbefolkningens bostäder, men de upplever processen svår. Abbasian menar att det redan på förhand är hierarkiskt bestämt var invandrare ska bosätta sig och vilka yrken som är tillgängliga för invandrarna.

Vardagsrasism (de avvikande mötena som respondenterna upplever från icke-muslimer dagligen) är inget nytt i samhället. Respondenterna berättar om diskriminering på grund av sitt muslimska utseende (personuppgifter, kläder och hudfärg). Abbasian hänvisar till att de vardagsrasistiska bemötandena från västerlänningar till invandrare är hierarkiskt bestämda. Ett sätt att markera gränserna för minoritetsgrupper i samhället när det gäller vad som är tillåtet eller inte. Klass och etnicitet är en annan aspekt som skiljer invandrare från majoritetsbefolkningen, menar Abbasian. Om mina respondenter hade burit typiskt västerländska kläder, hade de troligen inte blivit bemötta på ett avvikande sätt, tror respondenterna. Vilka kulturella kvalifikationer invandrare har i bagaget kan påverka ens position i det svenska samhället, menar Abbasian.

Medan Abbasian betonar invandrarnas bakgrund och kultur som en viktig aspekt för att forma sig som individ eller grupp i det svenska samhället, betonar Taylor den öppna dialogen på det sociala planet. Respondenterna ansåg sig vara respekterade när de fick möjlighet att förklara t.ex. varför de bär hijab. Därför anser Taylor och Abbasian att den öppna dialogen är ett viktigt instrument för erkännande och integration. Detta gäller både individer och minoritetsgrupper. Individernas identiteter ska inte ignoreras, menar Taylor, utan de ska erkännas och accepteras som de övriga i samhället.

8.4 Avslutande Diskussion

Resultatet i denna studie kan inte generaliseras, dvs. att alla muslimer har liknande upplevelser i och av Sverige. Dock kan en del upplevelser och erfarenheter vara liknande, så som det har visat sig hos mina respondenter i studien. Respekt, de muslimska värderingarna, medias påverkan, diskriminering och identitet är de gemensamma teman som respondenterna har lyft fram. Dessa teman är inte många, det finns ytterligare ämnen som integration och erkännande som är omdiskuterat. Trots att respondenterna upplever sig vara integrerade till en viss del, har de stött på flera svårigheter under sitt liv i Sverige. Det har förekommit upplevelser som har satt spår hos dessa individer. Några av respondenterna har blivit diskriminerade på grund av sina muslimska kläder i klädbutiker. En av respondenterna har svårt att komma in på den svenska arbetsmarknaden trots att hon ändå har skaffat sig en svensk utbildning. De uppfattar att de inte har blivit respekterade pga. sitt utseende och andra kännetecken Taylor och Abbasian betonar erkännandets politik och integrationsprocessens betydelse i sina respektive teorier, samt vikten av den dialogiska kontakten för att påskynda integrationsprocessen. För att kunna delta och lättare integrera sig i de västerländska samhällena där muslimer är bosatta, borde muslimer få möjligheter att bygga upp sina muslimska och respektive västerländska värderingar och identiteter i samspel med resten av samhällsmedborgarna.

Det som jag finner intressant i min studie är att muslimska värderingar och identitet är viktiga för mina respondenter. De har format/formar sina identiteter utifrån sina religiösa värderingar, och det är något som de håller fast vid. Studiedeltagarna anser att den muslimska identiteten angår bara dem, och ingen annan, och att det borde accepteras från resten av samhället. Med det vill jag säga att dessa muslimska individer som är både religiösa och sekulära muslimer är trogna den islamska religionen. De visar även att religionen har en stor påverkan på dem som individer.

Respondenterna anser inte att media har gett en rättvis bild av muslimer utan har gett en felaktig bild av muslimer bland västerlänningar. De anser inte att händelserna den 11 september har med islam som religion och med vanliga muslimer att göra, utan det tillhör det politiska. Respondenterna menar att idag tror folk mer på det som publiceras i media, och det är svårt att ändra på uppfattningar som har blivit inpräntade i västerlänningar. Dessa upplevelser och erfarenheter påverkar individer med muslimsk bakgrund i samband med integrationen i det svenska samhället.

I denna studie har respondenterna varit fria att uttrycka sina tankar och känslor om sina upplevelser att leva bland västerlänningar. Det har lett till en mer och djupare förståelse av hur respondenterna klarar av sin vardag. Jag kan inte dra några generella slutsatser i denna studie. Som Abbasian nämner i sin avhandling är det många faktorer som påverkar invandrarnas integration, bl.a. vilken social, kulturell och ekonomisk bakgrund individen har med sig, påverkar även dennes liv i det svenska samhället. Respondenterna i denna studie har olika upplevelser, och de har olika sätt att praktisera sina muslimska ritualer.

8.5 Egna reflektioner

Jag tror Sverige är mer tolerant idag mot invandrare och i detta fall muslimer. Om man jämför den äldre och den yngre svenska generationen och deras kontakt med muslimer, uppfattar jag att den yngre generationen tolererar muslimer mer. Detta pga. att det för två till tre decennier sedan inte levde så många muslimer i Sverige, och den gamla generationen hade inte mycket kontakt med eller erfarenhet av muslimer. Medan idag har den nya generationen kontakt med muslimer redan från förskolan och senare i arbetslivet.

Eftersom vi dagligen kommer i kontakt med ämnet islam på olika sätt – positivt/negativt, genom media- samhället vi lever i – blir islam ett ämne som kommer in i vår vardag mer och mer. Äldre generationer som tidigare kanske inte har varit insatta i ämnet kan få upp sina ögon och bli mer medvetna. Dock tror jag inte att endast media kan bidra till medvetenheten om islam. Det behövs också ett möte mellan muslimer och icke-muslimer för bästa möjliga förståelse. Det vill säga de personliga mötena mellan människor är ett viktigt steg för den kommande integrationsprocessens framgång.

8.6 Självkritik

Nu när uppsatsen närmar sig sitt slut funderar jag på vad jag skulle ha gjort bättre. Det första jag tänker på är att om jag kunde ha även några respondenter som var etniska svenskar, för att sedan jämföra hur svenskarna även upplever muslimer i Sverige. Det hade eventuellt gett ett rikare material i studien.

Examensarbetet är helt nytt för mig speciellt när jag jobbat själv med uppsatsen och inte haft någon annan och bolla fram och tillbaka tankar och idéer med. Men samtidigt tycker jag att uppsatsen har varit en utmaning för mig.

Jag hade inget problem med själva intervjuerna, i och med att jag är en social och öppen person. Folk har lätt att prata med mig och jag har lätt att prata med folk. Det gjorde intervjuerna lättare. En sak som jag borde ha tänkt på när det gäller intervjufrågorna är att ställa enklare och kortare frågor för att avgränsa svaren och inte försvåra för respondenterna. Jag märkte under intervjuerna att jag behövde bryta ner frågorna i korta frågor för att respondenten ska förstå exakt vad jag ville få fram.

Men jag känner mig nöjd med val av ämnet och den tid jag har satsat på arbetet. Det har varit lärorikt att ta kontakt med de muslimska individerna och ta reda på hur de lever sina liv i Sverige.

8.7 Förslag till vidare forskning

Ämnet islam och muslimer är brett. Det finns mycket att undersöka. Det skulle vara mer intressant för framtida studier att även intervjua några etnisk svenska respondenter. Detta för att jämföra hur dessa två grupper har blivit berörda av varandras olikheter men även likheter i det svenska samhället. Vilka upplevelser och erfarenheter har de kunnat utbyta med?

En annan studie som skulle vara intressant är att titta närmare på om det finns skillnader mellan muslimska kvinnors och svenska kvinnornas utbildningsnivå. Vilka faktorer som påverkar utbildningsnivån i det svenska samhället för dessa kvinnor?

Som jag ser nu i slutet av studien har de muslimska kvinnorna i denna studie någon slags svensk utbildning, till skillnad från de två männen i studien. Detta kan även vara en annan studie för den framtida undersökningen. Varför utländska kvinnor – framför allt muslimska kvinnor – kämpar för högre utbildning medan männen håller sig till de jobb som de får tag på eller går arbetslösa, istället för att skaffa sig en högre svensk utbildning?

9. Källförteckning

9.1 Litteratur lista

- Abbasian, Saeid. (2003) *Integration på egen hand. En studie av invandrade kvinnoföretagare i Sverige*. Sverige, Uppsala, Eklundshofs Grafiska.
- Bryman, Alan (2001) *Samhällsvetenskapliga metoder*. 1 rev. uppl. Malmö, Liber
- Bryman, Alan. (1997). *Kvantitet och kvalitet, i samhällsvetenskaplig forskning*. Lund, Studentlitteratur AB
- Kvale, Steiner. (1997). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.
- Roald, Anne Sofie. (2009). *Muslimar i nya samhällen, om individuella och kollektiva rättigheter*. Göteborg: Bokförlaget Daidalos AB.
- Taylor, Charles. (2003). *Det månkulturella samhället och erkännande politik, visa kapitel av boken*. Göteborg: Bokförlaget Daidalos AB.
- Ödman, Per-Johan. (2007). *Tolkning, förståelse, vetande. Hermeneutik i teori och praktik*. Finland: Norstedts Förlagsgruppen AB.

9.2 Vetenskapliga artiklar

- Jonas R. Kunsta, Hajra Tajamal, David L. Sam, Pål Ulleberg (2012) *Coping with islamophobia: The effects of religious stigma on Muslim minorities' identity formation*, International journal of intercultural relations 36:518-532
- Roxanne D. Marcotte (2010) *Muslim Women in Canada: Autonomy and Empowerment*, Journal of muslim minority affairs, vol, 30, No, 3:357-373
- Pieter Bevelander & Jonas Otterbeck (2010) *Young people's attitudes towards Muslims in Sweden*, Ethnic and Racial Studies, 33:3:404-425
- Shaha El- Geledi & Richard Y. Bourhis (2012) *Testing the impact of the Islamic veil on intergroup attitudes and host community acculturation orientations toward Arab Muslims*, International Journal of Intercultural Relations 36:694– 706
- Åke Sander (2006) *Experience of Swedish Muslims after the Terror Attacks in the USA on 11 September 2001*, Journal of Ethnic and Migration Studies, 32:5:809-830

9.3 Hemsidor adress:

- <http://www.vr.se> (hämtad 2012-12-06) Vetenskapsrådet
- <http://www.mdh.se/bibliotek/sok/databaser/databaser-a-o-1.9000> MHDs databas (hämtad 2012-11-18)

- <http://www.dn.se/debatt/stort-hat-mot-muslimer-okar-rasismen-i-sverige.aftonbladet.se/debatt/debattamnen/politik/article12049791.ab> (hämtad 2012-12-15)
- http://www.scb.se/statistik/_publikationer/LE0105_2008A01_BR_BE57BR0801.pdf Statistiska centralbyrån (hämtad 2012-12-15)
- <http://www.sydsvenskan.se/sverige/stenen-i-ryggen-blev-droppen> (hämtad 2012-12-15)
- <http://www.migrationsinfo.se/demografi/religionstillhorighet/islam> (hämtad 2012-11-29)
- <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=160&artikel=2585914> Sveriges radio nyheter(hämtad 2012-12-15)
- www.NE.se Nationalencyklopedin (hämtad 2012-12-19)
- <http://urplay.se/Produkter/157223-UR-Samtiden-Internationella-brottsofferdagen-Islamofobi-i-ord-och-handling> Seminarium anordnades av brottsoffermyndigheten (hämtad 2012-12-05)

Bilaga 1, brev till respondenter

Hej

Mitt namn är Arzoo Hessami och jag studerar sista året på det samhällsvetenskapliga programmet via Mälardalens Högskola i Västerås. Jag håller på att skriva mitt examensarbete/kandidatuppsats om ” *att vara muslim i Sverige*”. Det som jag skulle vilja av dig, är att få genomföra en intervju med dig under ca 30 till 45 minuter där vi pratar om hur du upplever dig som muslim i Sverige, lite mer om vad du har erfarit under dina levnadsår i Sverige.

I denna studie kommer jag att följa de forskningsetiska principer som vetenskapsrådet¹² har utformat. Dessa innebär bland annat att din deltagande är frivilligt och du kan när som helst välja att avsluta intervjun. Du kommer att vara anonym i min studie och allt inspelat material kommer efter avslutad studie att raderas. Jag är den enda som kommer att ha tillgång till det samlade materialet. Så fort uppsatsen har blivit godkänd av båda min handledare och examinatoren får ni gärna ta del av det färdiga resultatet.

Vid eventuella funderingar ni kan nå mig med nedanstående kontaktuppgifter:

E-mail:ahi07002@student.mdh.se

Med Vänlig Hälsning

Arzoo Hessami

¹² <http://www.vr.se>

Bilaga 2: Intervju frågor för uppsatsen om "att vara muslim i Sverige"

1. Bakgrund:

- Berätta lite om dig själv
- Har du familj? Hur länge har du bott i Sverige
- Jobbar eller studerar du?
- Matvanor, äter du mest mat som är lagat ickevåsterländsk eller äter du västerländsk mat? /halal & haram mat
- Kläder, hur klär du dig för att tydliggöra dina värderingar som muslim?

2. Självbild:

- Dig själv
- Bekvämlighet med din tro
- Samspel och värderingar med icke muslimer
- Hur muslim är du? Stolt över din tro
- Acceptens och respekt i samhället, är det viktigt?

3. Det praktiska:

- Närhet till andra och egen engagemang
- Diskussioner om muslimer, deltar du?
- Icke muslimer och 11 september, hur bemöts du?
- Deltar du i aktiviteter som att gå på gym eller badhus. o.s.v. bio, disko, o.s.v.
- Dina muslimska ritualer, genomför du dem?
- Hur påverkar du dina barn?
- Bemötandens tonvikt, integrationsprocess

4. Upplevelser/erfarenheter:

- Vänskapskrets, svenskar utländska, muslimer...
- Trivsel i samhället, bland svenskar
- Erkännande som muslimer
- Avskärmning från samhället (för din tro)
- Religionens påverkan i din vardag
- Vilka reaktioner stöter du på som muslim?
- Förtryck och diskriminering i svenska samhällen

5. Attityder:

- Attityder och reaktion
- Dåliga attityder på muslimska värderingar
- Försvagning av muslimska värderingar
- Konsekvenser efter 11 september
- Kritik för kläder.
- Blir du påverkade om någon talar illa om muslimer? Varför, varför inte?

MÄLARDALENS HÖGSKOLA
ESKILSTUNA VÄSTERÅS

Box 883, 721 23 Västerås **Tfn:** 021-10 13 00
Box 325, 631 05 Eskilstuna **Tfn:** 016-15 36 00
E-post: info@mdh.se **Webb:** www.mdh.se